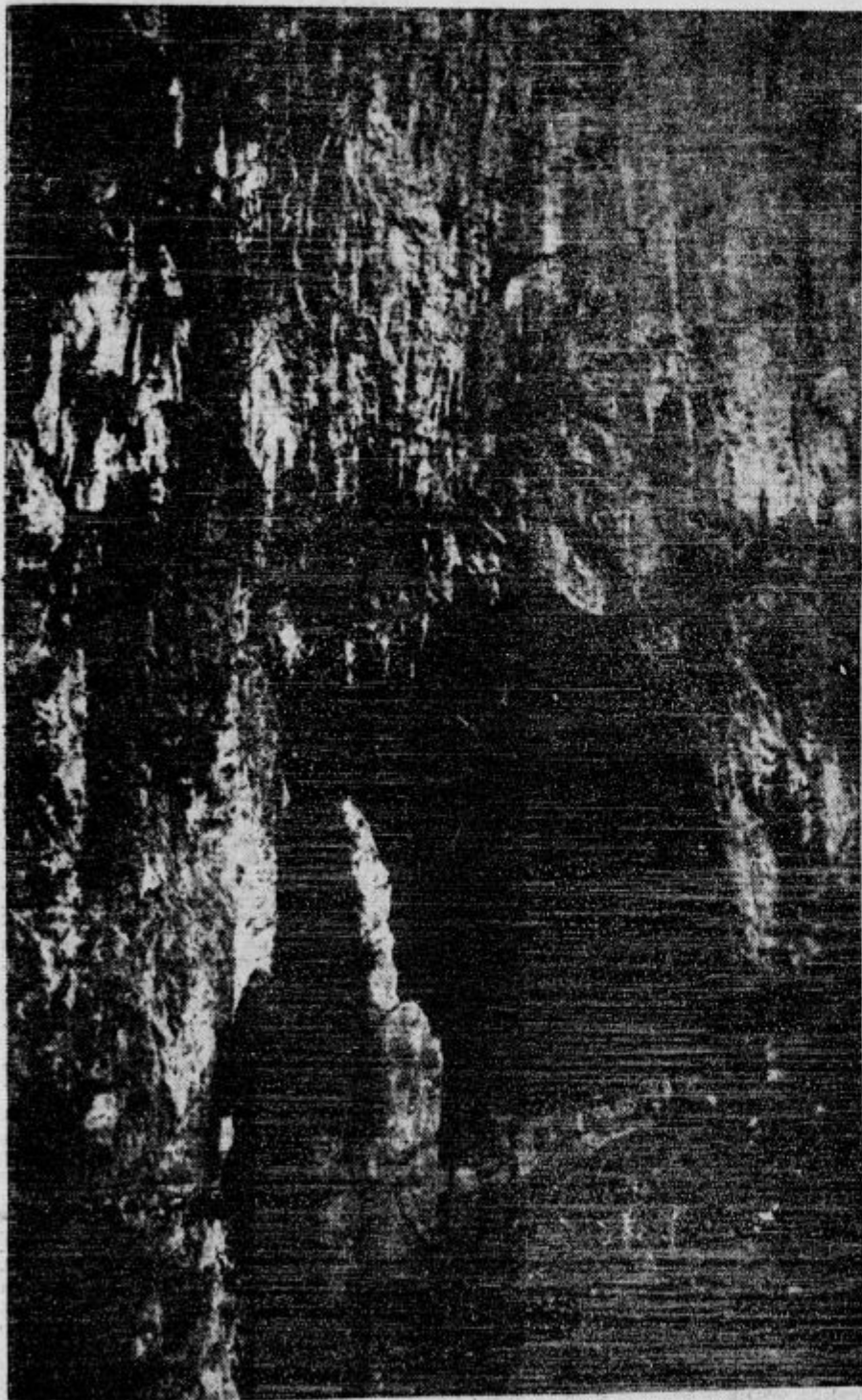

Domoljub

V Ljubljani 4. oktobra 1944

57 - Štev. 40

Skocjanska jama na Krasu

Skrivnost komunistične privlačnosti

Po vsem tem, kar komunizem dela, se človeku mora čudno zdeti, da nekateri še tako dero za tem naukom. Milijonarski sinovi in pobarvane hčerke so pobegnili iz bogatih očetinskih salonov v hribe. Ljudje pravijo: Za svobodo so se šli boriti! Pa so se v resnici šli boriti za komunizem. Ali ni to čudno? Poglejte danes našo Dolenjsko! Revna je in od dela žuljavih rok jo morala živeti. Majhne kmetije so tam doma, na katerih se noč in dan ubija pridni kmetič s svojo številno družino. Glejte, ta kmet ni padel v mreže komunistične agitacije, ker je delovanje komunističnih tolovajev že od blizu videl. Pač pa pogledajte v različna gnezda po Dolenjskem in Notranjskem, kjer je doma bogatija, kjer trebušati mesarji, obilni krčmarji in zajetni štacnarji domala noč in dan delajo propagando za komuniste. Za njimi pa piska še tista tenka plast raznih solanih tencev, ki jim ljudje po krivici pravijo inteligencije. To je vsa komunistična armada v zaledju, med katero boš zaman iskal poštenih žuljavih rok. Od kod to?

Zgodovina komunističnega gibanja nam kaže, s kako silo zna komunizem nastopati. Marsikdo bo mislil, da ta silni zagon pomeni, da je komunistična ideja končno morebiti vendarle dobra, ker bi drugače ne mogla toliko ljudi privzati nase. Kdor ne pozna zgodovine, bo takemu modrovanju verjel. Kdor pa pozna zgodovino in njen nauk, bo videl, kako zmotna je taka misel. Poglejmo!

V starem veku se je vsa sila poganskega sveta zaganjala v vero v edinega in pravega Boga, kakršno so imeli Izraelci. Ta sila je bila mogočna in včasih tudi zmagovita. Toda kdo si bo upal reči, da je zaradi tega bila tudi prava? S kakšno silo si jo Mohamedov nauk skušal utreti pot po vsem svetu, s kakim zanosom so se njegovi privrženci borili. Pa menda vendarle nikdo ne bo trdil, da je Mohamedov verski nauk bil dober.

Zgodovina nas uči, da gibanje, če je še tako privlačno, ni vedno privlačno zaradi tega, ker je dobro, marveč zato, ker ljudem nudi ali obljublja razne čutne užitke. In samo čutne dobrine komunizem ljudem obljublja, saj duhovnih jim ne more, ker duha niti. Te čutne dobrine pa, ki jih komunizem lahkovernim obljublja, so telesno uživanje do skrajnih meja, paradiž na zemlji z vsemi slastmi. In zaradi tega dero za njimi v prvi vrsti propadli ljudje, drve za njimi tudi presiti milijonarski otroci, ker so se »meščanskega izživljanja« že naveličali. Zene jih sla, da bi se zdaj izživljali tudi pod krivo jelko — prav po vzgledu rokovnjacev, ki so med nami že pred 100 leti minili.

Celih 250 let so skvarjeni modrijani v Evropi že šarili s svojimi nauki, češ da je glavno na svetu uživanje. Prav pred 150 leti so po naukih zablodelega Šveda na Ruskem tamkajšnji izobraženci začeli gojiti telesno uživanje, češ da je tako življenje »začetek božjega kraljestva na zemlji«. In čez 150 let so privedli ti nauki v komunizem. Še pred sto leti je skvarjen Francoz dokazoval, da bo celih 33.000 let na svetu tako fletno, da ne bo nobenega greha, ker bo vsakdo lahko delal, kar bo pozelel. Iz tega je nastal krivi nauk, češ da Bog vlada svet s poželjenjem po užitku. Kar prija človekovi strasti, to je dobro. In tako je Jud Marx začel učiti, da je človekov nagon glavna stvar in da Boga niti treba ni. Za socialno revolucijo je Marxu bilo treba le od spolnih in drugih strasti razburkanih ljudi, katere je komunizem prav zato podžigal v poželjenju strasti.

To je vsa skrivnost tega nauka, kar nas črta tudi življenje slovarišev in tovarišic v naših gozdovih.

Vojni dogodki preteklega tedna

Sovražno prodiranje na zahodu ustavljeno

Ze oni teden smo poročali, da je fronta na zahodu bolj in bolj ustaljena. Danes nam govore poročila preteklega tedna, da se je sovražno napredovanje na vsej črti ustavilo in da je bil sovražnik na več krajih že vržen nazaj. Naj slede poročila:

Dne 25. IX.: Nemške čete so v zahodni Nizozemski na novih postojankah odbile več sovražnih napadov. Na odseku Arnheim-Nimwegen je sovražnik sicer iz zraka izkrakal več novih padalskih čet, ki pa so bile od Nemcev takoj napadene. Ostanki prve angleške padalske divizije so stisnjeni na ozek prostor. Spet je bilo zajetih 800 Angležev. — Severno od Aachena so bili odbiti vsi sovražni napadi. — Pri Epinalu je sovražnik zaradi silnega nemškega odpora le malo napredoval.

Dne 26. IX.: V zahodni Nizozemski in pri Antwerpenu je bilo odbitih več sovražnih napadov. Nekaj krajevnih vdorov je bilo s protinapadi od strani. — Pri Eindhovenu so hudi boji. — Pri Helmondu se je sovražnik posrečilo, da je na nekaj kilometrov napredoval. — Pri Arnheimu, kjer je sovražnik hotel s napadi razbremeniti svojo tamkaj obkoljeno divizijo, je imel velike izgube. — Pri Aachenu je bila obkoljena ameriška bojna skupina. — Sedma ameriška armada je hudo napadala pri Epinalu, kjer je nekoliko razširila svoje predmostje ob reki Moseli.

Dne 27. IX.: Dne 26. septembra je bil pri Arnheimu zlomljen zadnji odpor tamkaj obkoljene angleške letalske divizije. Nemci so zajeli 6450 ujetnikov in ugotovili več tisoč mrtvih, zaplenili 30 protitankovskih topov ter 250 motornih vozil. — Pri Epinalu je sovražni napad dosegel zaradi nemške obrambe le majhne uspehe.

Dne 28. IX.: S protinapadom so nemške čete pri prekopi Antwerpen—Turnhout razbile sovražno predmostje. — Vsi angleški vdorni poskusi pri Nimwegnu so spodleteli. Sovražnika, ki je ponekod vdrl v nemške postojanke, so Nemci vrgli nazaj. — Južno od kraja Chateaux nemški oklepni napad dobro napreduje. — Pri Epinalu je nemški protinapad zavzel več krajev, ki so bili poprej izgubljeni. — Vzhodno od kraja Lur je sovražnik zavzel nekaj krajev.

Dne 29. IX.: Sovražni poskus, da bi z letalsko pehoto preskočil reki Maas in Ren ter med Emdehom in Münsterom vdrl v Nemčijo, je spodletel. — Pri Eindhovenu in Nimwegnu sovražnik poskuša v hudih bojih sabiti klin proti zahodu in vzhodu. Razbitih je bilo 40 sovražnih tankov. — Pri Nancyju je sovražnik v hudih bojih le malo napredoval. — V Vogezih Američani hudo napadajo. Vzhodno od Lura so Nemci umaknili svojo bojno črto.

V Italiji ni posebnih sprememb

Nemška poročila zadnjega tedna naznanjajo, da v Italiji ni posebnih sprememb:

Dne 25. IX.: Severnovzhodno in vzhodno od kraja Firenzuole v Apeninih je sovražnik hudo napadal. Posrečilo se mu je le en sam vdor, ki pa je bil kazen. Uničenih je bilo 14 sovražnih tankov. — Ob Jadranu so se nemške postojanke pomaknile na severnovzhodno stran od Riminija. Pri tej priliki izvedeni sovražni napadi so bili razbiti in uničenih je bilo 35 oklepnikov.

Dne 26. IX.: Pri Firenzuoli je bilo v 36 urah odbitih 27 sovražnih napadov ter uničenih 35 oklepnikov. — Ob Jadranu je nova nemška črta vzdržala hud sovražni pritisk.

Dne 27. IX.: Hudi boji so se nadaljevali severovzhodno od Firenzuole in ob Jadranu. Pri Firenzuoli je bil preprečen sovražni vdor, ob Jadranu pa je bilo od 23. do 25. septembra uničenih 72 sovražnih tankov.

Dne 28. IX.: Na zahodnem odseku tega bojišča je sovražnik delal le krajevne sunke, zato pa je pri Firenzuoli hudo napadal ter zavzel večjo višino. Nemški protinapadi so se takoj začeli. Ob Jadranu je bil zajeten krajevni vdor.

Dne 29. IX.: Severnovzhodno od Firenzuole so nemške čete včeraj napadle vrh Monte Battaglia, ki ga je sovražnik prejšnji dan zasedel. Tamkajšnje sovražno posadko so Nemci odrezali ter preprečili, da bi jo bil sovražnik razbremenil. —

Ob Jadranu je sovražnik noč in dan z oklepniki napadal, toda nemške čete so dosegle popoln obrambni uspeh.

Bojevanje na vzhodnem bojišču

Tudi na vzhodnem bojišču se je fronta ustalila, kakor naglašajo nemška uradna poročila:

Dne 25. IX.: V južnozahodni Sedmograški so bili le krajevni boji. — Ob Turdi in v Szeklerju so bili sovražni napadi ustavljeni, pri čemer je sovražnik izgubil 30 oklepnikov. — Pri Sanoku in Krosnem so se bili menjajoči se boji. — Južno od Rige so bili Sovjeti vrženi nazaj. — Mesto Reval je bilo izpraznjeno. — Pri Prilepu v Macedoniji so bili razbiti bolgarski oddelki. — Ob Zelenih vratih ob Donavi so krajevni boji.

Dne 26. IX.: Ob madžarski meji so sovražni napadi hujši. Severno od Arada so Nemci Sovjete vrgli nazaj. — V Beskidih je sovražnik ves dan napadal, je pa bil ustavljen. — Med reko Dvino in Rigo so Nemci med odmičanjem uničili 40 sovražnih oklepnikov.

Dne 27. IX.: Okrog Szeklega, Gyule in Velikega Varadina so hudi boji z napredujočim sovražnikom. Pri Orlovi ob Zelenih vratih je bil preprečen sovražni poskus obkolitve. — V Gorodnih Karpatih so se nemške čete na povelje odmaknile na nove postojanke. Ob slovaški meji je sovražnik zaman skušal priti čez Beskide, kjer je bilo zajezjenih nekaj vdorov. — Boj z uporniki v Varšavi dobro napreduje.

Dne 28. IX.: Ob Donavi pri Zelenih vratih živahni spopadi. Sovjetske sile, ki so vdrlle iz Orlovo proti jugu čez Donavo, so bile vržene nazaj, tisti oddelki pa, ki so prešli Donavo, so bili razbiti. — Pri Velikem Varadinu je napadajoči sovražnik bil vržen nazaj. — Med Turdo in vzhodnimi Karpati so nemške čete od 15. do 26. septembra odbile navale 30 boljševiških in romunskih divizij. Od 1. septembra dalje je tukaj sovražnik izgubil 134 oklepnikov, 112 topov in nad 550 strojinic. — V Varšavi se je vdala uporniška skupina v stari trdnjavi Mokotow.

Dne 29. IX.: Pri Turn-Severinu ob Donavi so Nemci udarili v protinapad ter razbili dva sovražna polka. — Nemške čete so spet zavzele Banjaluko na Hrvaškem, ki so jo bili tolovaji nekaj časa oblegali. — Nemški napadi pri Velikem Varadinu dobro napredujejo. — V Gorodnih Karpatih so nemške sile očistile več vdorov. — Na severnem odseku vzhodnega bojišča so nemške sile v 14 dnevni bojih zble napade nad sto sovjetskih divizij. Tukaj je sovražnik izgubil nad 1000 tankov od 14. do 27. septembra. Prav tako je izgubil 698 letal.

Razvoj na Balkanu

V listu »Völkischer Beobachter« ugotavlja Wilhelm vitez von Schramm, da je Balkan, kakor vedno v zgodovini, znova pozornost bojev. V zvezi s težkimi izgubami boljševiških čet poudarja von Schramm, da je čiščenje na zahodnem Balkanu v zadnjih mesecih močno napredovalo in da se bo še nadaljevalo. Sprito hudih udarcev se komunistične tolpe v zadnjem času niso več mogle zbrati v operativne skupine in so prišle zopet s malim bojevanjem krajevnega značaja; njihova strahovlada pa je v bistvu slaba. Nemške čete na Balkanu se bore še dalje in bo ta boj zahteval od njih v bližnji bodočnosti zaradi spremenjenega vojaškega in političnega značaja še nove in dodatne naloge. Vrhovno nemško poveljstvo ni Balkana nikdar smatralo za postranski bojišče. Nesrečna dediščina balkanskih narodov, njihovo politično kolebanje in notranja neenotnost je znova rodila slabe posledice in odprla vrata boljševizmu. Edino Nemčija a svoje vojsko lahko na Balkanu ukroti boljševiško nevarnost.

Življenjsko zavarovanje na Madžarskem

Na Madžarskem se masov sklepa življenjskih zavarovanj ko v drugih evropskih deželah. Na splošno odpadeta v Evropi od narodnega dohodka na življenjska zavarovanja dva odstotka, na Madžarskem pa samo 0,34 odstotka. Sedaj bodo poskušali zvesti na deželi dvigniti smisel za življenjsko zavarovanje. Uvedli bodo tudi na nekatero poklice obvezno življenjsko zavarovanje.

KRATKE z vsega sveta

Danska ne izvaža več svojih predmetov na Finsko.

Od 162.000 na 204.000 je naraslo število v kovinski industriji zaposlenih delavcev na Švedskem.

Pri vdanem izvrševanju svojih dolžnosti za Führerja in Reich je padel v Bukarešti tamošnji nemški poslanik von Killinger.

Zaradi varčevanja je razpustil svoj harem vladar Arabije Ibn Saul. »Služba« je izgubilo 446 žensk.

Predsednik filipinske republike je izjavil, da so Filipini v vojnem stanju s Združenimi državami in Veliko Britanijo.

Švedska pristanišča so polna ladij, ki nimajo kaj prevažati.

Leta 8251 pred Kristusom je začetek pismenosti, je baje dognal ameriški vseučiliški profesor Johnson.

Bivši jugoslovanski ministri predsednik Dragiša Cvetković je pravosodni pobežnik iz bolgarske Sofije v Turčijo.

Zaradi pomanjkanja faterjevanja davkov bodo letos v pisarnah nemške davčne uprave prihranili 420.000 kg papirja.

Od 1. julija do 16. septembra je kolera v Indiji zahtevala 16.800 človeških žrtev.

Pri vsej Španiji so v nedeljo, 24. septembra, prstovali spomin žrtev boljševiškega gospodarstva med špansko državljansko vojno. Obnovili so prisego za odvržanje boljševizma od Španije.

Japonska je preklicala odnose s Finsko.

V Pariz se je vrnil generalni tajnik francoske komunistične stranke Thorez.

V neki nemški tovarni čevljev so s poenotenjem izdelkov in znižanjem števila tipov dosegli, da v enem izdelovalnem postopku namesto 3 izdelajo 15 parov čevljev.

Na Švedskem bodo začeli izdelovati polnilna peresa po zelo nizki ceni, tako da si bo lahko vsak nabavil polnilno pero.

Japonski parlament je odelil celotni vojni redni in izredni proračun v znesku 76 milijard jen.

Ker primanjkuje delavnih moči, bo v Angliji več kot polovica pridejka letošnjega krompirja zgnila pod zemljo.

Pravosodna palača v Bruslju je bila po odhodu nemške vojske iz mesta od množice zažgana.

70 tisoč stotov bomb so vrgli zavezniki v štirih dneh na francosko pristaniško mesto Le Havre. Bombe so ubile 1900 žena, mater in otrok, Nemci so imeli samo 18 mrtvih in 24 ranjenih.

Nemški vojaški list »Front und Heimat« piše, da so imeli Sovjeti do 10. julija 12 milijonov mrtvih, 29 milijonov ranjenih in 5.688.000 ujetih. Nemci so uničili 90.168 sovjetskih oklepnikov, 88.000 topov in sestrelili 54.000 letal. Ogromno!

Racioniranje mesa so ukinili v Španiji; s 1. oktobrom tudi sladkor je svobodno prodajajo.

3 briljanti k hrastovemu listu in meči na viteškem križu je odlikoval Führer junaškega branitelja pomorske trdnjave Brest generala padleke pehote Bernharda Ramekja.

Meteorje v obliki žarčih ognjenih kragel so 9. in 17. septembra opazovali v nekaterih nemških krajih, zlasti v alpskih pokrajinah.

Tri milijone delovnih ur za — živilske nakaznice

V kakšni meri obremenjuje obračunavanje odrezkov živilskih nakaznic nemško trgovino v vojnem gospodarstvu, priča poročilo neke nemške veletržke, ki ima 175 podružnic. Ta trdita prodaja predvsem blago, ki je podvrženo racioniranju. V petih letih vojne je samo omenjena tržka obrabala nič manj kakor 816 milijonov odrezkov, na teden torej nad 1.900.000 odrezkov. K temu je prišlo še 107 milijonov odrezkov za potnike in 600.000 nakupnih nakaznic. Pri tem niso vračunali odrezkov za posebne obroke. Za vse to ogromno delo je bilo potrebnih v petih letih tri milijona delovnih ur.

Črni teden komunističnih razbojnikov

Rok 15. septembra, ki ga je bil vrhovni rdeči harambaša, ki mu pravijo »Titoc«, dal našim domobrancem, je že davno minil, ne da bi bil zaradi tega en sam vrabec živnil. Domobranci pa, ki so zraven svoje korajže in zavednosti, tudi od sila hudomušni fantje, so šli tiste dni po hribih kakor mravlje, da bi prišli kje »vstik« z rdečo »beži-gardoc«. Pa se jim nikjer ni posrečilo dobiti koga, ki bi mu bili lahko povedali, kako in kaj. Šele zadnji teden v septembru so imeli to srečo, in sicer

kar na dveh krajih. Toda rdeča »beži-gardoc« jih niti poslušati ni hotela, marveč jo je po daljšem ali krajšem oklevanju kar popihala nazaj v gozdove. Skoro istočasno so se naši domobranci fantje srečali z rdečimi razbojniki tam doli na dolenskih hribih in v notranjskih samotah. Srečanje pa je bilo tako strašen dogodek za rdeče, da tega »hrabrac« družba ne bo pozabila in tudi ne prenesla brez hudih posledic.

Njihova edina jed je krompir. Nimajo pa niti drv, da bi si kuhali in se greli, ker ni živine, da bi drva xvozili domov. Polja je obdelanega samo ena tretjina, vse drugo je v pušči, ker ni ne gnoja, ne živine, ne ljudi za obdelavo.

To je alika iz ene same notranjske vasi, kjer so doslej šarili rdeči tolovaji »osvoboditelje«.

Konec te tolpe

Ko so domobranci odšli, si je tolovaj Daki spet upal na dan. Mislil je, da je zdaj varen in da si lahko ogleda malo, kako lukamatija vozi čez most. Ker pa tam ni imel nikake sreče z domobranci, je spet krenil nazaj, da bi se skril kje v kakem izmed svojih blogov. Toda Rupnikova bojna skupina pozna manire tega harambaše, zato ga je skrivaj pričakala in ga srečala gor pri Otavah, ko je skušal priti na varno. Rdeči je moral biti vse polno, ker so bili zraven vsi veliki rokovanjski poglavarji, med njimi sam Popivoda z vsem štabom »VII. korpusa« in seveda Daki. Tokrat se Dakiju ni posrečilo, da bi se bil izmuznil. Njegovih je obležalo na licu mesta nič manj kakor 205, med njimi sam Popivoda, ki je menda »general VII. korpusa«. Daki sam je bil trikrat ranjen, pa so ga hudo ranjenega odnesli na varno. Domobranci so zajeli 15 članov Dakijeve »telesne garde«. Ti so povedali, kaj se je Dakiju zgodilo. Zajeli so tudi ves material VII. korpusa z vsem arhivom in listinami. Med tepenimi tolpami kajpada tudi slavna »Ljubljanska« s svojimi savorci in ljubljanskimi »devicami«.

Domobranci pa še ne mirujejo, marveč grede za bežimi naprej. Tako doživlja rdeča morilska svojat zdaj na Slovenskem svoj sodni dan in bo v kratkem doživela svoj popoln polom.

Dakijeva »vojska« v cerkniških hribih raztepena

Lahko se reče, da je glasoviti rokovanjski poglavar Daki zdaj dobil, kar je iskal. Plačilo za vse grozovite umore in prelito kri mu je dala junaška bojna skupina stotnika Vuka Rupnika, ki je že toliko časa želela osebno spoznati tolovaja Dakija in njegove. Ta skupina menda nikoli ne miruje, marveč je vedno na nogah. Komaj so se vrli fantje vrnili iz idrijskih in žirovskih hribov, so bili že spet na nogah ter so jo mahkali proti cerkniškim hribom. Že dne 22. septembra so domobranci zapazili tolovajske tolpe. Bili so sicer dobro utrjeni — tolovaji namreč — toda ena Rupnikova četa jim je prišla za hrbet, naku je bil hrib v četrto ure čist, rdečkarji pa so bežali.

Bila pa je tamkaj okoli Sv. Vida takrat zbrana vsa Dakijeva tolpa, ki si je nadela ime »18. divizija«. V tej »diviziji« so manjše tolpe, ki se dajo častiti z naslovi »8. brigada«, »9. brigada« in pa »Ljubljanska brigada«. »Ljubljanska« ima samo ime menda še slovensko, drugače pa en v njej en »bataljon« savojških komunistov in en »bataljon« mongolskih morilcev. Oni dve tolpi pa vsebujeta uboge štajerske prisilne mobilizirance, ki so jih rdečkarji kar s polja pobrali in sem prignali.

Ti ubogi prisilni mobiliziranci pripovedujejo,

ko srečno pridejo med domobranci, da jih drži tamkaj samo strah pred streljanjem rdečih politikomisarjev. Pravijo, da bi se jih udalo še mnogo več, ko bi vedeli, kako je v resnici pri nas. Tako pa siromaki ne vedo nobene rešitve iz tega rdečega pekla.

Komandant te »divizije« je glasoviti Daki, ki pa je tako strahopeten, da si brez telesne straže, ki mora biti sestavljena iz samih starih komunistov in partizincev, sploh nikamor ne upa. Toda komunistični komandantje zdaj že komaj najdejo zanesljive komuniste, ki jih postavljajo za častnike.

Prehrana v tej tolpi je slaba. Zadnjih 14 dni niso jedli drugega kakor krompir, ker je celo živine zmanjkalo. Oblečeni so v tisto obleko, v kateri so jih od doma pobrali. Med moštvom je tudi nekaj žensk iz Ljubljane.

Del te tolpe so torej domobranci napadli

nad Otavami, pri čemer je padlo 35 rdečih, med njimi dva stara partija, drugi so bili mobiliziranci. Potem so rdeči bežali celo iz Sv. Vida, kjer jih je spet 6 obležalo. Umaknili so se proti Blokam, kjer so potem ponoči domobranci v naskoku zavzeli Sv. Urh in Ravne. Tukaj so domobranci zajeli 2 tolovaje in eno tolovajko, katero so tolovaji s priležnikom v Trbovljah pobrali in mora zdaj, čeprav je noseča prenašati težko strojnico. Dne 21. septembra je tako bežala, da je devlje izgubila. Ko je bila drugi dan vsa opešana, jo je politikomisar najprej s puško pretepel, nato pa pred domobranci zbežal.

Dne 22. septembra so domobranci bili na Osredku, kjer so zajeli 15 rdečih, drugi pa so zbežali proti Iški. Iz Iške so potem rdeči poslali na patroljo dva prisilna mobiliziranca, ki sta v gozdu našla domobranske letake, jih prebrala in sklenila, da se vda domobrancem. Na vso moč sta bila vesela, ko sta prišla med naše. Vsega skupaj je tiste dni padlo 55 rdečih, ni pa znano, koliko jih je ostalo kje v grmovju mrtvih in koliko so jih s seboj odveklili.

Kakšno je stanje rdečega moštva, najbolj dokazuje tole: Med ujetimi je tudi neki Celjan. Komunisti so ga iz tamkajšnje okolice odgnali že poleti bosega, kakršnega so pač dobili pri delu na polju. Od takrat je razirgal še tisto slabo obleko,

ki jo je od doma imel na sebi, tako da je bil skoro docela nag, ko so ga ujeli. Siromak je popoln bebec, ki nima niti pojma, kje je in kaj počne.

Kako žive kmetje pod rdečo komando.

Domobranci so dognali, da je skoro vse življenje v vaseh okoli Sv. Vida zamrlo. Po vaseh so bile doma samo ženske in otroci. Celo starčki se morajo skrivati, da jih rdeči razbojniki ne odvečejo seboj v svojo »vojsko«.

Ljudje so bosi in strašno slabo oblečeni. Dekleta imajo obleke sešite iz italijanskih žolterskih kril. Otroci pa so čisto raztrgani.

Ljudje silno slabo jedo. Ko so domobranci prišli v neko vas, so našli v neki hiši mater s 6 otroki, ko so ravno obedovali. Imeli so pred seboj skledo krompirja v oblikih brez vsega drugega. Nimajo ne soli ne močnika, ker so vse pobrali komunisti. Otrokom se povsod pozna, da slabo jedo. Zato tudi hudo umirajo. V vsej vasi St. Vid imajo le enega konja, en par volov, 6 krav in 21 kokoši. To je edina živina te velike vasi.

Rdeči polom v litijskih hribih Cankarjeva brigada je bila popolnoma razbita

St. Vid, 29. sept. 1944.

Zadnji teden se je zdelo da so domobranci nekoliko odnehali, od nikoder ni bilo posebnih poročil o kakih nastopih proti tolovajskim tolpam. Zato so se začele širiti po mestu in deželi fantastične vesti. Na vse kripilje se je trudila komunistična lažna agitacija, da bi zasedala med javnost svoje neprimerne laži. Nepremišljeni jeziki po Ljubljani so vedeli povedati, da je dogovor domobrancev s Titovci že v teku. Kakšne laži!

Zlaganost teh petokolonjskih vesti so dokazali domobranci nekaterih čet dolenskih skupin, ki so izvedle v noči na 28. sept. hiter udar na ozemlje nad Litijo. Po večurnem težkem nočnem pohodu so čete, ki so napredovale strnjeno, naletele na tolovajsko zasedo, ki je opozorila svoje tovariše z dvema streloma v zrak, da je nevarnost tu.

Domobranske formacije so zadele na tolovajske oddelke, ko so se ti hoteli prebiti z druge strani v pokrajino. Akcija, ki je imela namen uničiti preostanke tolovajskega dolenskega odreda, je imela opravka z močnejšo brigado. Prvi spopad je bil z bombami, od katerih je takoj padlo nad trideset tolovajev. Celotna Cankarjeva »brigada«, ki velja med »brigadami« na Slovenskem za »elitno«, se je po prvem neuspehu odmaknila v dolino Reke, a je kmalu napadla znova, z mnogo močnejšimi silami. Medtem se je zdanilo. Četam, ki so politiskale tolovajsko maso v dolino, sta priskočila na pomoč dva voda, ki sta vsak od ene strani z boka užgala po umikajočih se komunistih. Tedaj se je začel nepričakovan razkroj.

Manjša skupina tolovajev, ki je izsilila čez Javorski pil prehod mimo naših položajev, se je umaknila. Ko so to opazili naši minometalci, so odprli nanje peklenko točo min, ki je pobila malone vso kolono. Le nekaj tolovajev je uteklo, med njimi tudi brigadni komandant Dragan Alojz. Vsi drugi tolovaji Cankarjeve brigade, ki jih je bilo po čenitvi prisilnih mobilizirancev 540, so se hoteli rešiti proti Javorju.

A komaj so prečkali globoko dolino in lezli po nasprotnem bregu v Javorski hrib, kjer so po njih neusmiljeno sikale naše strojnice, se je usul z one strani nanje močan ogenj nemške bojne skupine, ki je čisto slučajno čistila teren. Tako so prišli tolovaji v križni ogenj dveh bojnih skupin, ki sta jih neusmiljeno obdelovale z lahkim in težkim orožjem. Le malo komunistov se je moglo rešiti z obupne zagate. Borba, ki je divjala z nezmanjšano silovitostjo od 7 zjutraj do 10 dopoldne, je prinesla nemškim četam in domobrancem tak uspeh, kot ga že dolgo niso doživeli.

Na bojišču, kjer so napadali domobranci, so našli 155 mrtvih tolovajev, med njimi dva bataljonska komandanta, tri četne komandirje in enega bataljon. politikomisarja. Domobranci se je tukaj javil pod silo razmer nek tolovaj, ki je izjavil, da je bila v borbi celokupna Cankarjeva brigada. Domobranci imajo dva lahko ranjena, izgubili so dve mli, zato pa so od komunistov dobili dve drugi. Komunistom je bilo zaplenjeno več vojaškega materiala, pet gorskih kotličev, v katerih se je videlo, da je higiena pri tolovajih na višku. Ker ni podatkov, koliko je padlo tolovajev onstran meje, celotnih tolovajskih izgub ne moremo navesti. V prednje število tudi niso vštete izgube ene skupine, ki se ji je posrečilo prebiti. Ta skupina je skoraj popolnoma razbita, kar je zasluga odličnih začetkov. Toliko je gotovo, da so komunisti odpeljali 25 voz ranjenec — torej so samo tu imeli nad 100 ranjenih.

Odlični manever domobrancev z boka je omogočil, da so domobranci zaplenili tolovajem 216 pušk, med njimi tri brzostrelke in veliko količino municije.

Bataljon se je vrnil še isti dan na svoje oporišče z 2 lahko ranjenima. Akcije za čiščenje terena se še nadaljujejo.

**Naročajte, širite in čitajte
najboljši tednik Domoljub!**

Kaj je NOVEGA

d Te dni je minilo 82 let odkar je odšel k Bogu po večno plačilo svetniški škof Anton Martin Slomšek. Naj bo v teh dneh naš priprošnjik pri Bogu, svetel zgled in kašipot narodnega pravca in stebra naše zgradbe za boljšo bodočnost.

d Ob 82. obletnici smrti škofa A. M. Slomška so njegovi rojaki okrasili njegov rojstni dom na Slomu z venci rožmarina in lipovih vejic. Tudi starinski oreh so ozaljšali z lučko.

d 70 letnik je postal duhovni svetnik ljubljanski frančiškan gosp. P. Bonaventura Resman. Na mnoga leta!

d 80. leto življenja je dopolnil primarij v pokroju v Ljubljani dr. Fran Goestl.

d 25 letnico svojega umetniškega delovanja pri ljubljanski operi je praznoval oni dan priljubljeni solist Vekoslav Janko.

d Od 2. oktobra zopet navadnji čas. Prehod od letnega časa v normalni čas bomo izvršili 2. oktobra 1944 zjutraj ob 3 tako, da bomo postavili kazalce vseh ur za eno uro nazaj. — Letni čas bomo zopet uvedli 2. aprila 1945 pa s pomaknitvijo kazalcev za eno uro naprej.

d Opozorjamo na Knjižno tembele v korist Zimske pomoči. Tombolske karte so po 20 lir. Podrobnosti čitate v »Slovenec« z dne 28. septembra 1944. Zrebanje bo: v nedeljo, 15. oktobra za dvojke; v ponedeljek, 16. oktobra za trojke; v torek, 17. oktobra za četverke; v sredo, 18. oktobra za petorice; v četrtek, 19. oktobra za tombolo. Tombolske tablice dobite pri pooblaščenih prodajalcih in v pisarni Zimske pomoči v Ljubljani, Gradišče 4. Čitateljem »Domoljuba« nakup tombolskih tablic toplo priporočamo, ker so dobili zares lepi.

d Knjižna tembola Zimske pomoči. Pri razpisu dobikov knjižne tembole je pomotoma izostalo, da je v tombolskih dobikih poleg denarnih nagrad (1. tombola 10.000 lir, 2. tombola 6000 lir, 3. tombola 4000 lir, 4. tombola 3000 lir, 5. tombola 2000 lir, 6., 7., 8., 9. in 10. tombola po 1000 lir) tudi 10 knjig: Jurčič: Cvet in sad, Gregorčič: Ojki, Šali: Spev rodni zemlji, Slapčak: An-starek je živel, Bevč: Po živalskem svetu, M. Podimbarski: Gospodin Franjo, Tavčar: Cvetje v jeseni, Maleš: Cankarjeve risbe, Pregelj: Na vakance, Velikonja: Otroci.

d Kvas je treba izrabiti. Deslej so bile gospodinjstve vajene rabiti večje množine kvasa, ker so testo pustile vzhajati le kratek čas. Ker je kvas vzhajal samo eno uro, se ni dovolj izrabil. Pri sedanjih racionaliziranih množinah naj torej gospodinjstve kvas rabijo bolj ekonomično na ta način, da ga dajo že zvečer v malo mlačne vode, dodajo malo moka in sladkorja, da imajo kvasne glivice ugodnejšo podlago za svojo rast, nato pa to mešanico pustijo čez noč. S to zmesjo naj zamesijo kruh šele zjutraj na običajni način. Večkrat se zgodi, da ima kruh na spodnji strani bleba plast, ki je bolj mokra in se vleče. Temu je največkrat kriva gospodinja sama, ker ne ve, da je treba testo, ki ima v sebi rženi škrob, mnogo bolj gneti, da napravi primerno testo za kruh, kot bi ga bilo treba gneti, če bi imela samo pšenično moko.

d Zavoje v teži po 15 kg je zopet nemakim vojakom dovoljeno pošiljati v domovino. Na takih zavojih morata biti po dva naslova.

d Smrt in bojišča. Na vzhodnem bojišču so padli višji desetenik Albert Hudc od Sv. Jurja, nadporočnik Viljem Bibič iz Celovca, višji desetenik Emil Oevirk iz Megvarjev na Koroškem in višji desetenik Lagner Josip iz Beljaka. Na južnem bojišču je padel pomorščak Kristjan Beguš iz Sveč na Koroškem.

d Da ne bo smrzovalo do 1. aprila 1945, priporočajo nemški listi prebivalstvu, naj čim bolj varčuje s premogom, ki ga potrebuje v prvi vrsti oboroževalna industrija.

d Cena krompirja v Gorici je na karte 3,70 lir za kilogram.

d Drugi gospodinjstvo kmetijski tečaj so začeli 25. septembra v Ljubljani v bivši Büberjevi vili v Komenskega ulici. Udeležujejo se ga 25 deklet begunk iz najrazličnejših krajev, to pot največ iz Notranjake. Tečaj je počastila te dni s svojim visokim obiskom tudi gospa prezidentova

Olga Rupnikova, ki so jo gojenke tako pri prihodu, kakor pri odhodu pristrčno pozdravile z lepimi pesmijo.

d Domače kmečke organizacije so ustanovile v bližini Hoč podjetje, ki izdeluje razne sadne mezge in sadne sokove. Kmetje morajo obvezno dati sadje vseh vrst. Tudi buče so letos pobirali za mezo. Obvezno je tudi oddajanje bučnih jedre za olje.

d Trgatev se bo letos na Sp. Stajerskem pričela že 10. oktobra. Letina je srednja.

d Šolski otroci in Hitlerjeva mladina so nabrali v preteklem letu 25 milijonov kilogramov divjih sadežev, 10 milijonov kilogramov gob, dva milijona kilogramov čajnih rastlin in pol milijona kg samoraslega sovčja. Letos bodo, računajoč dosežane uspehe, tozadevno zbirko še zelo povečali.

d Nesreča ne počiva. V Ljubljani je cirkularna hudo urezala v levice Viktorja Lahajnarja; pri padcu s koleasa pa si je zlomil nogo 13 letni dijak Matjaž Arko. — Po nesreči si je prerezala žile desne noge 43 letna Ana Tomšičeva iz Zg. Slivnice pri Grosuplju. — Mina je poškodovala po vsem životu 17 letno Marijo Komotarjevo iz Litije. — Pri padcu s koleasa si je zlomil levo nogo 68 letni posestnik France Krivec. — Pri padcu s strehe si je zlomil levice 52 letni posestnik Janez Gačnik v Dobropolju. — Pri padcu si je zlomila desnico 7 letna Milena Strabova v Trebnju. — V Ljubljani so se dogodile še naslednje nezgode: pri nogometni igri si je zlomil desnico 15 letni tapetniški vajenec Janez Narobe, krožna žaga je poškodovala prste 40 letnemu mizarju Stanku Čebnovarju, kolezar je povozil učiteljico iz Podpeči Ano Zabukovsko, pri padcu s koleasa si je zlomil levice 7 letni Jožko Fink.

d 14. otrok se je te dni rodil zidarskemu poljuru Prošnjaku v okolici Špitala ob Dravi.

d V mariborski okolici so se peljali divji prašiči. V lovišču domačina Ivana Perkota iz Kamnice so se zopet pojavili divji prašiči. Ze pred leti je mladi Perko nekega jutra, ko je šel s puško na rami nadzirat dvorje na »Šoberskem dvorcu«, naletel na čredo divjih prašičev. Vodil jo je mogočen črn merjasec. Divja svinja je imela 12 mladičev. Perko je dobro pomeril in je merjasec zadel v vrat, da je obležal. Samica z mladiči pa se je skrila v goste zaraščen mlad smrekov in borov gozd. Ker v mariborski okolici še desetletja noben lovec ni ustrelil divjega prašiča, je hodilo razstavljenega črnega velikana vse gledat. Gostilničar Jančar pri »Zamorc« pa je pozneje skuhal imeniten guljaš iz divje svinjine. Iz črede mladih so se divji prašiči na Kozjaku in Sobru precej zaradili. Meseca avgusta so lovec zalotili večjo čredo ter so ustrelili dva merjasa in tri lepo rejene mladiče. Za sedanjo dobo je merjasečina prav dobrodošla.

Slovinci — berite!

Beseda našega Prezidenta...

22. september
1943-1944

DOKUMENT
SEDANJOSTI!

Dobi se v vseh knjigarnah
in založbah

NOVI GROBOVI

Na vzhodnem bojišču je padel vojak Janez Koritnik, doma iz Cerkelj pri Kranju. — Na istem bojišču je odšel v večnost glavni SS skupinski vodja Ludovik Derž s Poreč ob Vrbskem jezeru. — V Mariboru so pokopali sanitetnega polkovnika v p. dr. Andreja Korentana. — V Dolnji vasi pri Ribnici je 17. septembra odšel po večno plačilo 88 letni Ignacij Merhar, bivši gostilničar in posestnik. On je dal slovenskim gasilcem lep slovenski pozdrav: Na pomoč! V vseh gasilskih ustanovah je bil pokojni Merhar nad pol stoletja uvažen in vodilen. — Na vzhodnem bojišču je padel koroški rojak Valentin Robin, na zahodnem pa Norbert Bove. — V Novem mestu so djali v grob Amalijo Peček roj. Jenko. — Na vzhodnem bojišču so padli: višji desetenik Franc Markič z Gore pri Velikovu, vojak Valentin Pečnik od Svetega Valentina in pa vojak Herman Uje iz Bistrice. — V Zeleni Kapli je umrl čevljarški mojster 67 letni Anton Perko. — V Kranju je preminul 60 letni stavbenik Tomaž Malovršnik. — V Pokrčah so pokopali 67 letnega posestnika in gostilničarja Petra Krasnika. — V Ljubljani so odšli v večnost: Franja Malahovsky, Terezija Anžič, sestra rajnega deželnega odbornika in kanonika dr. Evgena Lampeta, učiteljica na Viču Pavla Lampe, Marija Velkavrh in kuharica 79 letna Lenka Grabič iz Trstenika na Gorenjskem. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

d V Rajhenburga sta obhajala zlato poroko 76 letni upokojeni železničar Franc Vesovišek in njegova 73 letna žena Jofeta roj. Hlebec. Živelaj!

d Hud plaz se je srušil v Hudi luknji pri Mizlinjski dolini na tamošnje prometne naprave. Škoda je zelo velika in promet po dolini ni mogel.

d Mamutov sob se so iskalepi oni dan na Tenzem pri Mariboru. Strokovna komisija sodi, da je v zemlji celo mamutovo okostje.

d Piškote so prejeli na predpisane odrezke na področju tržaške občine otroci do 3 let.

d Smrtne poškodbe. 31 letni železničar Ivan Kulot je šel po opravih iz Solkana v Permo. Nepriskakovano so pošli strelci. Kulot je umrl za smrtnimi poškodbami v gorški bolnišnici.

d Opozorilo. Pri telefonskih sporitvah naj se v slučaju požara glavni gasilski postaji v Ljubljani točno in jasno navede kraj in vrsta požara, torej kje in kaj gori.

d 66 ton premaga je sam izločil na mariborskem kolodvoru 33 letni tovarniški delavec Avgust Kosi iz Maribora. Za svoje izredno delo je dobil posebno nagrado tovarniškega vodje.

d Vsi prideleževalci vina v Istri so dolžni v teku desetih dni prijaviti vino, ki so ga pridelali ali kupili. Prav tako morajo prijaviti vino, ki ga imajo še od lanske trgateve.

d Odredbe o uporabi sadja. Vrtarska gospodarska zveza na Gorenjskem je izdala strogo odredbo o uporabi letošnjega sadja. Po tej odredbi je treba zlasti letos oddati na določenih zbirališčih prav vse sadje (jabolka in hruške), ki ni nujno potrebno za dom. Le v izrednih primerih sme gospodar z dovoljenjem krajevnega kmečkega voditelja oddati manjše količine jabolk ali hrušk svojim sorodnikom ali prijateljem.

d Nemške visekoščke s jasnih nemških vseučilišč so se prostovoljno prijavile za delo na železnici. Železniško ravnanstvo v Stuttgartu je priredilo za te dijakinje posebne tečaje, da se dekleta v najkrajšem času izuže za železniško službo. Med prijavljenimi dijakinjami so služateljce vseh fakultet.

d Glede podeljevanja podpore hudo bolnim zavarovancem so izdali nemški uradi nove odredbe. Podpora se mora v primeru delj časa trajajoče bolezni avitiati in doba za podpore podeljati. Ukinjene pa so podpore lažjim bolnikom. Tako upajo, da bo prišel denar delavskih zavarovalnic splošnosti v prid in ne le poedincem.

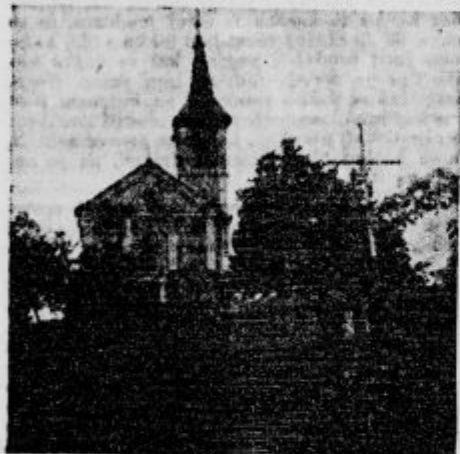
d Potniki na nemških državnih železnicah morajo sami zapirati vrata. Tako se glas odredba generalne direkcije, ki pripominja, da je treba varčevati z delovne sile tudi pri sprevodnikih ozi. sprevodnikih.

d Nemške državne železnice so pripravljene tudi na zadnji del vojne, je izjavil belgijski prezident direkcije državnih železnic dr. Zechmann na sestanku železničarjev evropskega področja.

d Za vsakega konja 40 kg avsa bodo dobili v Pulje lastniki konj, s katerimi vojsko težko tovore

Rainemu lavorskemu župniku v spomin!

21. septembra 1944 je umrl v Ljubljani župnik v pokoju in zlatomašnih g. Jernej Klinc. Pokojni se je rodil 31. avgusta 1867. na Vačah pri Litiji. Leta 1888-89 je bil v noviciatu na Trsatu in naslednje leto je končal gimnazijsko študijo v Gorici. 9. julija 1893. je bil posvečen v mašnika kot frančiškan p. Florus. Leta 1894. je bil nastavljen kot ljudskošolski učitelj na deški ljudski šoli v Novem mestu, kjer je deloval 5 let in si pridobil učno usposobljenost. Leta 1898-1900 je služboval v Nazarju na Stajerskem. 19. junija 1900 je odločil redovno obleko in naslednjega dne nastopil kot kaplan na Catežu ob Savi, od koder je 30. aprila 1901 nastihoma prišel v Javor, kjer je služboval kot župnik skoraj 38 let. Do leta 1933. je tudi ves čas poučeval na tukajšnji zasilni ljudski šoli. 31. oktobra 1938 je odšel iz Javora v pokoj v svoj kraj na Vače in od tam zaradi vojnih razmer v Slično, kjer je lani obhajal svojo zlato mašo.

Večino svojega življenja je pokojni g. župnik preživel v Javoru, majhni hribovski vasi v dobrunjski občini, ki ji je posvetil svojo akrob in ljubezen v dolgoletnem neutrudnem samotarskem življenju. Do njegovega prihoda ni bilo v Javoru rednega šolskega pouka. Sam je osnoval šolo in ves čas poučeval v njej skoraj 32 let. V mali in zaradi potresa 1895. leta še precej razpadli cerkvi je bilo prostora le za 75 ljudi. G. župnik se je zato vneto zavzel za zidavo nove župne cerkve sv. Ane, ki je bila po njegovih načrtih sezidana v letih 1905-1907 na prijaznem hribočku poleg župnišča. Koliko truda in trkanja dobrim srecem je bilo potrebno, da smo dobili tako prijazno in lepo cerkev v najsiromakejši in najmanjši hribovski vasi, si lahko predstavljamo.

Za vse požrtvovalno delo pa je doživel od dela slovenske javnosti proti koncu svojega življenja grenko razočaranje. Še pomnimo, kako so po umoru njegove kuharice 11. aprila 1937 po časopisih g. župnika blatili in dokazovali, da moramo iskati morilca v župnišču. Noč in dan so rimalo celo procesije radovednežev v Javor in mnogi so hoteli najti v župnikovem značaju vso za njih potrebne lastnosti, ki so jih po svoje prilagodili za potrebno senzacijo v časopisih.

Veliko je v prirodi vprašani, ki še niso rešena, toda nobeno ni tako važno kot vprašanje o bistvu in postanku življenja. Od načina rešitve tega vprašanja zavisi nazorovska usmerjenost ljudi. To vprašanje je preizkusni kamen, ki loči duhove v dve smeri, v kresnosiste, ki priznavajo stvarnika in stvarjenje, ter materialiste, ki stvarjenje tajijo in si razlagajo postanek življenja mehaniko. (Iz knjige.) 12. Svetova knjiga

„TAJNE NARAVE“

be edinstvena na našem domačem knjižnem trgu. Po visoko kvalitetnem delu bodo radi posegli vsi, ki jim je mar duševnega obzora.

Naročite se tudi vi na Svet!

Okrog sosedov

s Ob desetletnici zagrebškega nadškofa. Pred kratkim je zagrebški nadškof dr. Stepinac praznoval desetletnico svoje poavotitve za zagrebškega nadškofa. Z mladostno vsmo in odločnostjo ter vztrajnostjo se je lotil obnove verskega življenja na Hrvaškem, ustanavljanja novih in obnovitev opuščenih katoliških ustanov, zvišanja števila duhovščine in katoliških župnij, spopolnitve organizacij Katoliške akcije in številnih dobrodelnih katoliških ustanov. Veliko pozornost je posvečal tudi zboljšanju in razširjanju katoliškega šolstva in katoliškega tiska na Hrvaškem. Kot zvest sin svojega naroda je vedno s njim delil in deli še danes vse njegove uspehe in udarce, katere mu prizadeva posebno sedanjí vojni čas. Z vso neustrašnostjo je zagrebški nadškof ponovno nastopil tudi proti divjanju in zločinom brezbožnega komunizma ter ga je še ponovno obsodil. — Prezviščenemu nadškofu dr. Stepinca želimo Slovenci tudi za bodoče mnogo božjega blagoslova v korist Cerkve in njegove domovine.

s V noči na 8. september je umrl 86 letni doglavnik Marko Došen, predsednik hrvaškega Sabora.

s V okviru letošnje vojne zaposlitve je bilo na Hrvaškem okoli tisoč visokošolk — od teh 300 iz Zagreba — zaposlenih deloma v kmetijstvu, deloma v industriji.

s Komisar hrvaške delavske zbornice Vjekoslav Blažkov, ki je bil s Poglavnikom v Führerjevem glavnem stanu, je izjavil: »Mi vsi, ki smo spremljali Poglavnika, smo se vrnili v žrtemem prepričanju, da je Nemčija nepremagljiva, dokler so na čelu Nemčije taki moške kakor oni, s katerimi smo razpravljali.« Poglavnikovo dobro razpoloženje je najboljši dokaz, da ni mednarodni politični položaj za nas prav nič nengoden, temveč izredno ugoden.

s Za osirotele in begunske otroke. Hrvatski listi so te dni objavili pregledne podatke o skrbstvu v Nezavisni Državi Hrvatski. Glavno ravnateljstvo za socialno skrb ima v svoji zaščiti nad 30.000 osirotelih otrok. Med njimi je tudi zelo mnogo slovenskih otrok, saj živi v današnji Hrvatski okrog 150.000 Slovencev. Slovenski otroci so deležni onakega vsestranskega skrbstva kakor hrvaški brez vsake razlike. Osiroteli otroci so nameščeni v 30 državnih otroških domovih, v 11 državnih dečjih kolonijah, v 60 državnih dečjih zavetiščih, v 32 zasebnih dečjih domovih itd. Vse to daje najlepšo spričovalo o socialnem čutu in človekoljubju hrvaškega prebivalstva.

pisju. G. župnika so tudi brez njegove vednosti fotografirali in prinesli v časopisih fotografijo, češ: »Križaj ga!« G. župnik je bil tedaj popolnoma str. Bolehal je še prej. Sam ni je tožil: »Niti oblasti mi ne verjamejo več, oblasti, katerih dolžnost bi bila, iskati krivca tudi po njegovih slutnjah. Pred sodnijo je g. župnik vendarle dobil zadoščenje, toda brezvestneži so še naprej blatili njegovo dobro ime, saj je šlo za duhovnika.

Osebo je bil rajni g. župnik dobrega in mehkega srca. Znal pa je tudi strogo, a pravično grajati napake grčavih faranov. Kdor pogleda v njegove bodisi zasebne, uradne, verske ali šolske zapiske, ta spozna, s kako skrbno natančnostjo je služboval.

Vaši farani so Vas bomo spominjali s topla hvaležnostjo. G. župnik, počivajte v miru! Gospod življenja in smrti naj Vas obilo poplača za vse trpljenje in razočaranje!

iz raznih krajev

Orle pri Ljubljani. V kratkem bo dopolnila 82. leto starosti v Orlah št. 26 bajtari- ca Jevjak Lucija. Bog ji je dal 13 otrok, od katerih jih živi še 5. Pred 14 leti ji je umrl mož — V njeno hišo stalno prihaja »Domoljub« in drugo naše časopise, ki ga še danes težko pričakuje in z veseljem bere. Bog živi vrlo mame do skrajnih mej človeškega življenja!

iz bojev zoper komuniste

Te dni so kostanjeviški domobrancei odšli za tolovaji na Hrvaško do Novga sela in Osunja. Komunisti so povsed zbežali.

Domobranska izvidnica je v Goricki vasi pri Mirni peči dva tolovaja, ki sta kradla v hiši domobranca Puigerta Alojzija, ustrelila, enega pa ranila.

V bližini Sent Jerneja so domobrancei 14. septembra napadali komuniste po enournem boju pogubili v beg.

Pri Cerovcu so komunisti pred novomeškimi domobranci tako tekli, da jih domobrancei niso mogli dohpeti.

Na divjem begu pred domobranci iz Lelnice sta se dva tolovaja ponesrečila, eden pa je bil ujet.

V slučajni odsotnosti domobranskega oddelka so komunisti napadli Slično, a so bili odbiti.

Pristojna oblast je zaplenila imovino krojača Zakrajška Alojzija, risarja Vilharja Savota, dijaka Blažca Ludvika, dijaka Schweitzerja Devota in krojača Kovča Antona iz Ljubljane.

Zrtev komunističnih razbojnikov so postal Goricki Ludvik iz Globoč pri Vojniku ter Stropnik Anton in Kovač Maks iz Vojnika.

Komunisti pobijajo biv. dr. Mačkove poslance. Komunistični oddelki so nedavno odpeljali s seboj bivše poslance dr. Mačkove seljaške stranke Pavla Kreča iz Sinja, Franjo Borča iz Crkvenice in Anta Vrkljana iz Sušaka. Pod njihovimi imeni so nalo izdajali razne proglaš, s katerimi pozivajo ljudstvo, naj se jim pridruži. Ker so omenjeni bivši poslanci odločno odbijali vsako sodelovanje z odmetniki, so jih komunisti pobili.

Na Ponikvah na Sentvlaskogorski planoti so ljudje pred nekimi senikom dobili telesa treh novorojenčkov, ki so jih komuniste umorile, da bi jih otroci ne ovrli pri komunističnem razbojniškem delovanju.

Na Srpenici na Bovškem so rdeči tolovaji odpeljali iz vasi pismonošo, njegovo biserko, oropali hišo in odvedli edino živinčo.

Pri Mali Nedelji so pokopali od banditov umorjenega Ivana Sobočana.

Komunisti so sredi septembra voč dni napadali Hotedrišico, a so bili odbiti. Padlo je petnajst tolovajev.

»Primorska je v narodnem pogledu sporno ozemlje,« je izjavil searedni slovenski komunistični voditelj France Bevk.

V boju s komunisti v bližini Velikih Lašč je padel junaške smrti 24 letni Jernej Pogorelec iz Strag na Dolenjskem. Slava njegovemu spominu!

Tolovajski krogi je pretrgala nit življenja petdesetletnega poselnika Apotekarju Martina iz Smartna v Rožni dolini na Sp. Stajerskem.

Ruševine kot gradbeni material

Organizacijski vodja dr. Ley je naročil nemški akademiji za gradnjo stanovanj, naj prouči vprašanje, na kakšen način naj se tehnično najbolje izkoristijo ruševine stavb. Poiskal, ki jih je akademija napravila tudi v velikem obsegu, so pokazali, da se da iz drobec opake napraviti prav dober beton, ki v manjšem obsegu, kakor se mora polomljena opaka zdrobiti, kakor je treba zrna po velikosti ločiti. Po izredno majhnem dodatku cementa se dobi trden in lahek beton, ki dobro drži toploto.

Središča svetovne trgovine

Ker je današnji človek silno radoveden tudi glede takšnih stvari, s katerimi se v življenju nikdar ne misli baviti, pač pa bi se samo rad seznanil z njihovim bistvom in namenom, morda le ne bo tako čisto odveč, če se vsaj za trenutek ustavimo tudi pri vprašanju, kaj je prav za prav borza.

Strokovnjaki pravijo: borza je javna ustanova, ki ima namen posredovati trgovino z vrednotami in blagom. Med prve spadajo devize, vrednostni papirji in valute. Devize pa imenujemo čeke ali menice, ki se glase na tujo valuto. Vsaka borza ima tudi svoj pravilnik, ki ga je potrdila oblast. Upravo pa vodi borzni svet, sestavljen iz gotovega števila borznih članov, ki smejo biti samo protokolirani trgovci, veleobrtniki in javne ustanove, ki imajo dovoljenje, da smejo opravljati borzne posle. Na borzne seje nima dostop samo oseba, ki ima potrebno izkaznico, za vsako tvrdo pa se izdaja samo ena izkaznica. Poleg tega se izdajajo tudi izjemna dovoljenja, n. pr. časnikarskim skupinam, dijaštvu in tudi širšemu občinstvu, da sme gledati borzne seje, toda le od daleč z galerije. Ženske prav tako smejo biti samo gledalci, sicer se borznih sestankov, če po običajih iz srednjega veka, ne smejo udeleževati.

Izredno zanimiv in za človeka, ki se prvič znajde med temi računarji, naravnost tajstven je potek poslovanja. Znamenje za začetek in konec poslovanja daje borzni tajnik z zvoncec ali drugače. Prav tako se oglasi zvonec tudi tedaj, kadar borza začne s kakšnim poslom druge vrste, kakor na primer, kadar se začne poslovati namesto z devizami z delnicami, recimo z delnicami Narodne banke. Okoli mize je ograja, okoli te pa se gnetejo zastopniki posameznih bank in trgovskih tvrdk. In ko se oglasi zvonec in se poslovanje začne, ne slišiš drugega kot kopico za navadnega človeka brez smisla nameranih besed in števil, poslovni človek, ki se nestrpno naslanja na ograjo poleg okrogle mize, pa natančno ve, kaj naj na primer pomeni: prodajam, kupujem, ponujam, pristajam na ta denar, blago, Berlin 80.000, London 2000 in podobno. Čim kdo izjavi na primer vzamem, mora besedo tudi držati, ker njegov vzamem pomeni, da je kupčija pravilno sklenjena.

To so torej neke vrste kupčije, ki pa se vendar razlikujejo od tistih, ki se recimo sklepajo na sejmih. Razlika je v tem, da pri kupčiji na borzi kupec blaga sploh ne vidi, ker ga tam ni. Blago tu samo imenujejo in to je do-

tični vrednostni papir, deviza in podobno, vrsta blaga in njegova kakovost pa je obiskovalcem borze znana prej, ker je takega blaga mnogo v prometu.

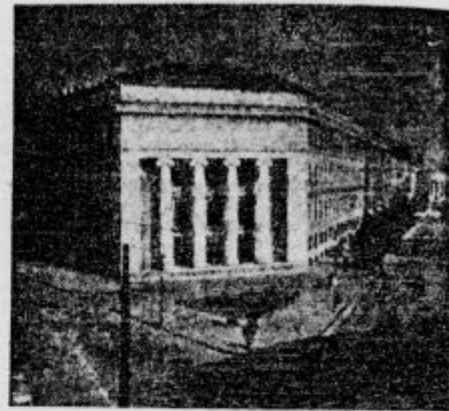
Na kratko bi torej rekli, da je borza nekako središče celotne trgovine z državnimi papirji, delnicami in devizami.

Med borznimi poročili pa se vedno omenja tudi tendenca po naše morda še najbolj težnja, ali borzno mnenje. Tendencia bi bila nekaka skupnost vseh znanih gospodarskih in političnih poročil tako na borzi in izven nje. To je nekak borzni toplomer, ki nanj tako vestno hodijo gledat borzni ljudje, in če vidijo, da dobro kaže, tudi v večjem obsegu sklepajo kupčije. Borzno mnenje tudi v največ primerih vpliva na določitev borznih cen ali tako imenovanih tečajev. Če borzne cene padajo, se to pravi, da je tendenca slaba in obratno.

Borza v Beogradu

Vsi obiskovalci borze se lahko vsak trenutek med borznim poslovanjem prepričajo, kakšna je tendenca, to se pravi, ali kaže sklepati kupčije v večjem obsegu ali ne. To jim povedo tečaji, ali kakor smo rekli, borzne cene, ki jih tam uradnik sproti zapisuje na table, da jih imajo vsi na vpogled. Zapisuje pa cene, po ka-

Borza v Zagrebu

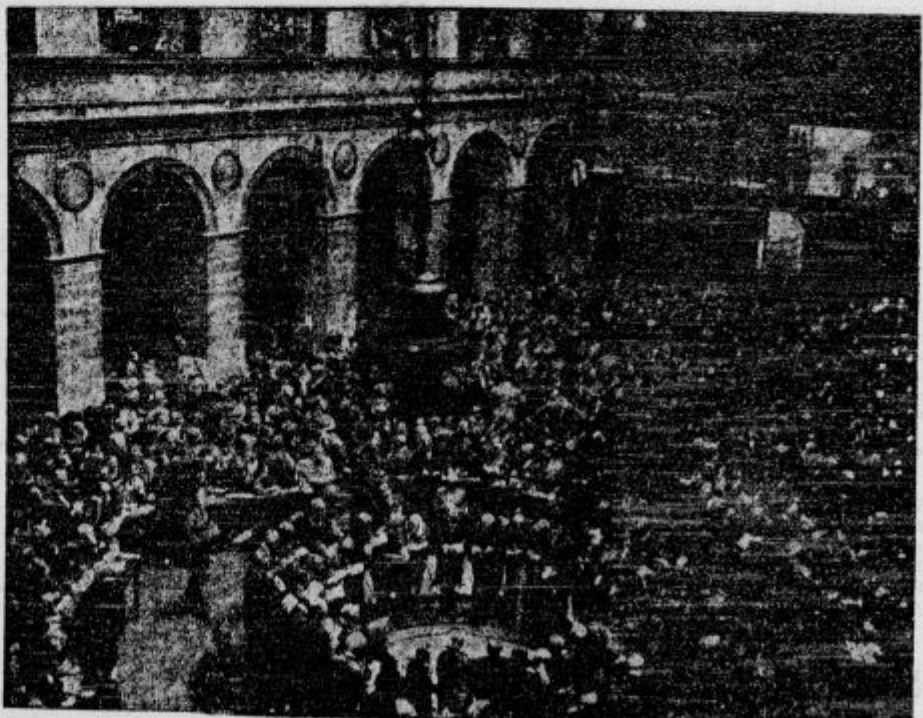
terih bi kdo kaj kupil in tudi tiste, po katerih kdo kaj ponuja. Tako imajo pred seboj vselej jasno sliko, kakšno je stanje cen na tem sejmju brez blaga in kakšna je torej tendenca, to se pravi, da že skoraj zanesljivo lahko vedo, kako bodo jutri prodajali naprej, kar so danes kupili. Čas pa seveda tudi tu igra veliko vlogo. Mnogokaj se lahko spremeni na borznem trgu v nekaj urah, zato niti najprevidnejši dostikrat še niso dovolj previdni, ker so se preveč zanesli, da se bo borzni termometer dvignil, pa je neudarno padel.

Posebno vlogo imajo na vseh borzah mešetariji, ki posredujejo pri vseh borznih poslih med prodajalci in kupci. Kupcu iščejo prodajalca, prodajalcu pa kupca. Tudi njega smatrajo za polnopravnega trgovca na borzi, čeprav zastopa tisto tvrdo, ki ga je za posredovanje najela. Kupčij na lasten račun ne sme sklepati. Vloga mešetarjev pa je važna tudi zato, ker so vsi člani borze ne morejo udeleževati sami borznega poslovanja, ker bivajo v oddaljenih krajih in je najugodnejša rešitev v tem, da si najamejo zastopnike, mešetarje. Ti pa so dolžni potrditi se, da so kupčije, ki jih v imenu svojega pooblastitelja sklepajo čim ugodnejše. Iz tega se vidi, da je vloga borznega mešetarja zelo važna ne le pri borznem poslovanju samem, pač pa tudi zunaj.

Med vojno je poslovanje borz drugačno kakor v miru.

Borza v New Yorku

Življenje na veliki borzi

NEDOLŽNA SEM!

»Dale in grofič stegne glavico k Dori, ki je takoj razumela, da ga mora poljubiti.

»Tako, Brunček, midva bova vedno prijatelja.«

»Pa očka tudi bo...« doda Bruno tako otroško, da je bilo Dori in grofu nerodno.

Vsi trije so odšli na palubo za svežim zrakom. Ladja se še ni umirila, vendar pa je sila morja že močno pojemale. Na palubi se je pridružil grofu irski duhovnik. Osamljenost na morju zblizuje potnike, a Angelova smrt je oba moza sprijateljila. Po pozdravu sta si orisala doživljanje, ki jim je bil vzrok strašni orkan.

Da bi se žalostni grof raztresel, je po Dorini želji začel Irec pripovedovati o svojih doživljanjih med rdečkasto Indijanci. Po naravi vesel je znal tako živo in prijetno pripovedovati, da je izvrstno zabaval svojo družbo in še tiste, ki so počasi pristopali. Včasih mu je uspelo grofa tako potegniti v krog svojih misli, da je za trenutke pozabil na svojo veliko žalost.

Govoril je tudi o doživljanjih med zamorci v Afriki, kjer je bil pred tem nekaj let, in je poleg drugih dogodivščin naizvil tudi nekaj drobiža, da so se vsi od arca smejali. Še grof se je nekoliko razvedril, ali na smeh mu le ni šlo.

Ravno se je pripravljali misijonar, da bi postregel poslušalcem, ki jih je bilo vedno več, z okroglo dogodivščino, ko se je oglašil s prameca zvon, klic k večerji.

»Ne, drugič vam to povem, sedaj pa hit k večerji. Saj nas je vražja burja vse olajšala in oslabil.«

IV.

Za dolgo mizo prvega razreda je Dora navadno sedela na spodnjem koncu, očetu nasproti. Poleg nje je bil Bruno. Na gornjem kraju je bil komandant, na njegovi desnici Irec, na levi strani pa Mac Donald, tako da je bila Dora z otrokom daleč od njih.

Gospodična Marchesi je ob vsej svoji pomorski hrabrosti vendarle bila radovedna ženska, ki hoče kaj več vedeti o rodniini Amati, zlasti ker ji srce veli, da bi pomagala, če bi se kako dalo.

Sedaj je imela z Brunom vedno sijajno priložnost za razgovor. Kadar koli mu je s čen postregla, ga je tudi zapele v razgovor.

»Kako je tvoji mami ime?«

»Marija.«

»Kje ste v Milanu doma?«

»Ne vem,« zmaje Bruno strmežljivo z glavjo.

»Kdo stanuje blizu vas?«

»Blizu je bil zavod, kamor hodi mnogo otrok. Mama je rekla, da pojdem tudi jaz tja. Na drugi strani pa teče voda, no, kako že pravijo.«

»Naviglio?«

»Naviglio, Naviglio,« povzame živahno deček. »Kako pa vi to veste?«

»Jaz poznam Milan, dragi moj Bruno.«

»Jaz tudi, jaz tudi.« hiti deček in pogleda okoli sebe, da li ga vsi poslušajo.

Res, čuli so ga vsi, ali niso ga razumeli, ker niso znali italijanski. To je bilo v prilogi Dori, ki je tako mnogo laže spravevala. Toliko je poznala mesto, da je vedela, da je blizu Naviglia edino jezuitski za-

vod »Leone XIII.« in da ravno tam pri zavodu Naviglio ni prekrit in se zato vidi v strugi voda. Dom Amatijevih je torej marol biti na Corso Nuova.

»Povej mi še kaj o Milanu.«

»Tam je velika, velika cerkev. Pa polno stolpov ima, velikih in malih. In galerijo sem videl s stekleno streho. No, in tam sem bil, kjer prodajajo igračke! beil o beil.«

»Dora je takoj vedela, da je to stolna cerkev in galerija Vittorio Emanuele. One igračke pa prodajajo na sejmu sv. Ambroža z vpljtem »kako so lepe, kako so lepe!«, kar ji je tudi bilo znano. A ona je rinila naprej.

»In kaj ti je rekla mamica, ko si šel na pot?«

»Mamica...?« deček je zamisljeno pogledal in počasi dostavil: »Spala je. Bolna je bila.«

»Torej je nisi niti pozdravil?«

»O, pač. Lucija me je vzdignila, da sem jo tiho poljubil.«

»In...?«

»In potem smo šli z očkom.«

»Očka ni nič pozdravil mamice.«

»Najbrž ne. Ker je spala. Saj je bila še noč.«

Dora je bil pristen detektiv. Sedaj ji je bilo skoraj čisto jasno, da je rodina Amatijevih doživela brodomol. Previdno je pogledala za grofom Egonom, ki je pazljivo poslušal kapitanovo predavanje o burjah in neizgadah na morju.

Bruno se je sedaj začel zanimati za druge reči, ali Dora mu ni dala odgovora, ker je hotela svoj predmet popolnoma preučiti.

»Imaš kako sestrico?«

»Da, Lavro.«

»In kje je ona?«

»Z mamjo v Milanu. Mala je; ona sedaj spi v moji postelji.«

»In Lucija je pri vas, si rekel?«

»Da, Lucija. Prišla je od naše babice. Prof smo pa imeli Emilijo.«

S takim uspehom za Doro je bilo večerje konec.

Morje je bilo že skoraj čisto mirno. Na palubi so potniki uživali bajno mesečino. Dora, grof Egon in Bruno so se pavzpeli na poveljniški most, kjer so že bili zbrani komandant, doktor in Irec.

»Nocoj še, jutri pa zagledamo Ameriko,« je spregovoril poveljnik.

»Hvala Bogu!« vzkligne Irec.

»Hvali morje, a drži se krajale!«

»Veš Bruno, jutra boš v New Yorku,« je tolažila Dora, božajoč dečka po licu.

»New York...? Je to veliko mesto?«

»Veliko, veliko. Silno visoke hiše ima in jako široke ulice.«

»Je kaj otrok tam?«

»Pa kolikor!«

»Očka, bom imel kakega prijatelja?«

»Ko boš znal angleški, sinko.«

»Kaj tam znajo že otroci angleški?« se začudi Bruno.

Tako se je pletel nevažni razgovor, dokler ni grof Egon končal:

»Gospoda, oprostite. Moram spraviti dečka v kabinu. Pa tudi sam sem zaspan. Lahko noč!«

»Lahko noč!« odgovor od vseh strani.

Imeniten človek, ugotovi za grofa komandant.

V jutru nato je bilo na parniku mnogo hrupa in trušč. Vlačili so sem in tja debele vrvi, vretena za dviganje tovorov in previjanje verig so se vrtela, iz odprtih skladišč so dvigali prtljago, zaboje in sode, a vse je bunkalo na palubo, se valjalo po njej in križem premetavalo. Med mornarje je prišlo življenje. Kakor podlasice so tekali okoli in podobno kakor verice so se plazili povsod. Seveda ni mogel nikdo več spati. Skoraj vsi potniki so bili na krovu. Nekateri so iskali svojo prtljago, drugi pa so se pomenovali o ogromnem mestu pred seboj. Na zapovedniškem mostu je bil samo komandant s svojimi oficirji, ki so pozorno gledali na obzorje. Kapitan je včasih dal z roko znamenje krmljarju, da je krenil veliko kolo zdaj na levo zdaj na desno, z drugo roko pa je vmes gibal vzvod na napravi za javljenje stroju tam spodaj, ki je potem hitreje ali počasneje vrtil vijak pod krmom v morju, dokler ni na zadnji znak nehal delovati. Žvižg sirene, ko se je stroj ustavil in je ladja samo še polzela proti kraju, je bil tak, da so si vsi izdelali ušesa. Ob luki je ustavil ladjo parnik nameščenecev pomorskega urada, ki so zlezli na krov, vse pregledali in preiskali vsakega potnika. Neprijetni obisk je trajal dobri dve uri. Po odhodu teh organov se je stroj na dnu ladje zopet vzdrnil in »Hope« je počasi zdrknil mimo kipa »Svobode«, ki hrepeni k nebu na otočku pred mestom.

Ob pomolu se je »Hope« ustavil in potniki so udrijo po položnem strmeh mostu, da bi čim prej stopili na tla velike svobode. Samo Mac Donald se je obetaval. Ko bi bil moral že iti, je pristopil h komandantu Marchesiju, mu podal roko in s solzami v očeh rekel:

»Velika hvala vam, gospod komandant, za skrb in ljubeznivo naklonjenost, ki ste nam jo pokazali. Verjete mi, da tega nikoli ne pozabim. Vi ste plemenita osebnost.«

»Kaj bi se zahvaljevali, gospod grof! To je moja določna dolžnost. Želim samo, da me ne bi pozabili. Če bom mogel, vam bom rad svetoval.«

»Res, srčna hvala vam!« je ponovil ganjen grof. »Kje je pa gospodična? A tam-le... Gospodična, kako bi se vam oddolžil za toliko prijateljstvo...?«

»Če to res nameravate, potem mi nekaj obljubite. Vem, da veliko zahtevam, ali...«

»Kar recite, prosim,« je ljubeznivo odzval Egon.

»Ne zavoljo hvalečnosti, ki ni umestna, ampak zaradi prijateljstva nam kaj pišite o sebi in pa o Brunu.«

»Obljubljam,« odgovori grof a desnico na srcu, »ali naslov...?«

»Tu vam je vizitka. V Ameriki ostanemo nekaj dni, da izkramo in nakramo. Potem pa mimo Anglije v Genovo. In tam takoj vprašam

mamo, če je že prišlo kaj zame iz Amerike.«

»Verjete mi, blaga gospodična Dora, da bom obljubo držal.«

Slovo ni bilo veselo. Tako je življenje. Mnogo je slučajev, mnogo naključja...

Tik pred odhodom ladje v Evropo so našli pri čiščenju kabine, kjer je bil umrl Angel, zlat medaljon, lepo izrezljan s tremi črkami E. M. A. Predali so ga gospodični Dori, ki ga je obdržala za telisman.

V.

Chicago, 19. sept. 1892.

Cenjena gospodična Dora!

zahvaljujem se Vam odtod že enkrat za materinsko skrb, ki ste jo imeli z Angelom, ki ga je dragi Bog poklical k sebi, in z Brunom, ki se Vas vedno milo spominja in Vas pozdravlja.

Da izpolnim svoj obet in da Vas zadovoljim, Vam napišem nekaj vrst o najinem potovanju z Brunom sem. Sami si morete predstavljati, kak vti so napravile na Bruna visoke hiše v New Yorku, posebno pa tista železnica, ki petnajst metrov visoko v zraku prenaša toliko ljudi na vse strani ogromnega mesta. Skoraj vedno je gledal samo v zrak.

Dan nato eva že potovala v Baltimore. Na kolodvoru so naju spravili v neko dvorano. Mislim sem, da je čakalnica, a bil je tramvaj, ki je bil dolg dva in dvajset metrov! Tu je vsa udobnost doma. Vsakih pet minut se pojavlja kak mladenič ali deček, ki prodaja knjige, časnike, sadje, kaj eladkega ali kar koli. Nekoč se je tak dečko prikazal in položil pred vsakega potnika, tudi pred Bruna, nekaj kakor kaka knjižica. »Glej, očka, kaj mi je poklonilo!« se obrne Bruno k meni. Ko sem mu rekel, naj reč odpre, je to storil in se takoj lotil čokolade v omotu. »Ali so dobri ti Amerikanci!« se je Bruno zadovoljno pohvalil. Meni se ni dalo jesti, pa sem pustil omot cel. Malo pozneje pa je prišel oni velikodušni darovatelj in pobral vse nedotaknjene knjige, za vsako odprto in načeto pa je zahteval po pet centimov. Tako se je zgodilo tudi Brunu, ki me je brez pomoči pogledal in se skoraj razjokal. On pač ni razumel posla. Ko sem mu povedal, kako je, je možato izvelik svoje malo denarnico in iskal drobiž. Ali ni imel ameriških centov. No, pa smo zadevo le uredili: Njemu je pa še precej časa motila glavjo: »Mislim sem, da mi je dal zastoj.«

Prišla sva v Washington in od tam sem v Chicago. Odpotovala sva iz Washingtona v ponedeljek ob osmih zvečer, sinoči (v torek) pa sva že bila tu. Vlak se ni skoraj nič zadrževal in včasih je naravnost dirjal po ravni progi. Bruna so posebno mikale male priprave za zapiranje in odpiranje oken in premikanje zaves, najbolj pa so ga zanimali mali črnci, ki so stregli po vagonih. Po tramvaju sva se peljala pod reko Chicago. Ta tunel je jako lep in bajno razsvetljen.

Toliko za sedaj v naglici. Seveda se še oglašim. Prejmite moj pozdrav Bruno pa pravi, da Vas poljubja.

Vdani
James Mac Donald.
(Druž. priložnost.)

Ljudsko zdravje

Zdravilna lastnost sadja

Zdravilna lastnost sadja je dobro znana. Glede na zdravje spadajo v prvo vrsto jabolka. Jabolka vsebujejo mnogo kalijevega karbonata in jabolčne kislino; jabolka čistijo kri in pospešujejo prebavo. Mimo tega ugodno vplivajo na možgane in živce, na jetra in delovanje vranice, raztopijo želodčno kislino, desinficirajo ustno duplino in tako za- branijo marsikakoli bolezni v vratu. Jabolčna če- žana je blazilo za bolnike z vročino.

Slive, če jih uživamo surove, jako dobro vpli- vajo na prebavo in so zdravilne zoper žolčne bo- lezni. Čežana iz sliv in češpljeva mezga eta lahko prebavni in zato priporočljivi tudi za bolnike.

Bezgovno jagode moremo vkuhavati kot mežgo. Zenejo k potenju in na vodo ter so koristne pri raznih katarjih in revmatičnih bolečinah. Bezgovno cvetje uživamo kot čaj, zlasti če imamo otekle bezgavke v vratu, če smo hripavi ali pa če nas boli grlo.

Pomen zdravljenja z grozdom je splošno pri- znan. Grozdje zlasti čisti kri, žene k potenju in je priporočljivo proti zaprtju. Sladkor v grozdu blazilno vpliva na delovanje jeter, zaradi kalije- vega karbonata in vode, ki je v grozdu, pa je zdravo tudi za ledvice.

Limonin sok vsebuje mnogo zdravilnih snovi. Starejši ljudje bi morali vsak dan zaužiti sok ene limone zoper poapnenje žil. Limonin sok a soljo in grgranje, če imamo bolezni v vratu. Tudi sam limonin sok je najboljšo zdravilo za prehlad v vratu in kdor ima angino, naj uživa čim več limon. Nekaj kapljic limoninega soka v čajni močne črne kave prežene v najkrajšem času bolečine v glavi in želodcu.

Sok iz brusnic je tudi zdravilo. Razredčen z vodo je okusna in osvežujoča pijača za bolnike z vročino.

...

Proti šminkanju in kratkim krilem so se nedavno izjavili uradniki angleškega zdravstvenega ministrstva. V posebni pritožbi na šefa so navajali, da je nemogoče dolati skupno z uradnicami, ki prihajajo v urade a pobarvanimi obrazci, kratkimi krili in lakiranimi nohti. Sledil je aev takoj ogor- den protest uradnic. Nerodno zadevo je rešil mi- niater tako, da je uradnice in uradnice očetovsko napotil, naj posvečajo svojo pozornost bolj delu kot okolici.

Ene gostilna na osemdeset prebivalcev pride na Francozem.

Lobanja novorojenčka vsebuje poleg možga- nov tri odstotke tekočine. Pri dvajset let starem človeku se poviša tekočina na približno 7 odstot- kov in pri šestdesetletnem starčku na 14 odstotkov.

Oleander dober za srce. Dr. Binder je v svo- jih zadnjih raziskovanjih prišel do zaključka, da vsebuje oleander snovi, ki dobro vplivajo na srce in to tudi pri težjih srčnih obolenjih. Pri uporabi oleandra ni nobenih nevarnih stranskih učinkov, pa naj bi ga užijemo akos usta ali dajemo akos črevo. Tako je prišlo staro zdravilno sred- stvo zopet do veljave.

Kako si izboljšamo vid? Izvrsten pripomoček, da si utrdimo vidne živce in vid sploh, je ta, da si veke, obrvi in senca vsak dan, najbolje tik preden ležemo spat, ovlažimo z mizno vodo. Ni v resnici boljšega pripomočka, da si trajno okre- pimo živčno silo očii in te obvarujemo preobilnega pritoka krvi, ki je glavni vzrok večine očinskih ne- všečnosti, kakor je ta preprosta obravnava. Opra- viti bi jo morali večkrat na dan, če ima oko po- sebnost doati dela.

Da boš dolgo živel. Zdravniki so ugotovili, da se je zadnja leta povprečna dolžost človeškega življenja dvignila. Verjetno je, da bodo naši po- tometi živeli še več časa in sicer tudi nad sto let. Zanimiva je tudi ugotovitev nekega zdravnika, da

poročeni ljudje dalj časa živijo kakor samlci. Ta zdravnik dalje trdi, da navadno žena preživi moža. Povprečno živi ženska štiri leta več kakor moški. Recept, ki ga daje ta zdravnik za dolgo življenje, je navidezno silno preprost. Človek naj ne živi v prehitrem tempu, mirno naj začne svoj dan in naj vstane rajši nekaj minut prej, samo da lahko mirno použije zajtrk in tudi z umirjenim korakom odide na delo. Kdor dela duševno, ta naj ne za- nemarja telesnega gibanja in naj izvede dnevno nekaj telesnih vaj.

Novorojenci so nesprejemljivi za ošpice in samo novorojenci takšnih mater, ki same nikoli niso imele ošpic, ulegnejo, kakor vse kaže, oboleti za to boleznijo.

Mraz povzroča lakoto. Splošno že vsakdo ve, da človek poleg občuti mnogo manj lakote kakor pozimi. Vzrok temu ni le v tem, da vročina slabi in da mora človek v vročini uživati precej več te- kočine. Vzrok je tudi v notranjem ustroju člove- škega telesa. Naredili so poskuse z rentgenom na psih in so tole dognali: Kadar je mraz, se pasji želodci mnogo hitreje prazni kakor v vročem času. V mrazu znaša večja hitrost prebavljanja za 17 od- stotkov več kakor ob navadni temperaturi. Kadar pa toplomer kaže na primer 32 stopinj vročine, želodce za 10 stopinj počasneje prebavlja kakor navadno.

Zdravilni pripomočki. Če smo se prehladili in smo postali hripavi ali pa nas muči kašelj, nam stanje večinoma olajša to, da kanemo na košček sladkorja nekoliko kapelj jesiha in to po- užijemo. Jesih, pomešan s toplo vodo, je izvrsten pripomoček za grgranje ter izpiranje majhnih ran. Posebno pike žuželk si s to mešanico večkrat na- mažimo, da se obvarujemo vnetij.

Kakšen je utrip srca? Krvni obtok ugotovimo, če položimo palec na ožilje ob notranji strani za- pestja. Obenem gledamo na uro, ki nam kaže tudi sekunde, in pazljivo štejemo, kolikokrat začutimo krvni utrip vsake pol minute. Običajni krvni utrip znaša: pri novorojenčku 180 udarcev na minuto, pri desetletnem dečku 90, pri 20- do 40 letnem človeku 70 do 75 udarcev na minuto. S starostjo nad 60 let utrip nekoliko pada.

Okranite svoje oči! Mencati oči z umaza- nimi rokami ali brisati jih z umazano brisačo povzroča boleče oči, pravji Sight Saving. Starši naj poučijo svoje otroke o tem. Pri igranju po navadi otrok zamaže roke v pesku pri žogi, itd. Potem si umije roke in ravno isto brisačo kot jo rabi za roke, potem rabi, da si izbrše oči. Navaditi se morajo otroci, da držijo roke proč od oči. Starši naj tudi pazijo, da otroci čitajo pri dobri luči. Oči se privadijo slabe luči, toda kasneje v življenju opešajo zaradi tega. Potem se jim ne more več pomagati. Oči so neprecen- ljive. To je biser, ki se mora varovati, kajti ko je izgubljen, se ga ne more več nadomestiti. Otroci imajo dobre oči. Toda starši, ki imajo oči, ki jim pešajo, naj jih varujejo, da bodo njih otroci dalj imeli dobre oči.

Nov lek proti pijanosti

Kakor pišejo švedski listi, je iznašel šved- ski strokovnjak in zdravnik dr. Sven Nile novo izdatno zdravilo za pijanost. Njegov izum pa je v tem: sestavlja je neko posebno vrsto sadnega soka: predpisano količino tega soka mora vsak pijanec piti petkrat na dan. V kratkem času mu mine slah po alkoholu. Dosedanji poskusi z no- vim zdravilom dr. Nilea zoper pijanost so se, kakor poročajo iz švedske, zelo obnesli. Mnogo pijancev se je že otreslo le grde navade. V nekaterih delavskih središčih na švedskem, kjer je precej pijancev, so oblasti predpisale, da morajo delavci piti sok po receptu dr. Nilea vsako soboto, da bi na ta način bili varni pred pijančevanjem in zapravljanjem v nedeljskem prostem času.

PRAVNI NASVETI

Zajetje gospodarstva za vojne namene. Ta dni je bila objavljena naredba o zajetju go- spodarstva na operacijskem ozemlju »Jadran- sko primorje« za vojne namene. Po tej naredbi morajo biti vse surovine in prvine na razpo- lago vojnemu gospodarstvu. Njih uporaba, pre- delava in promet z njimi se bo še posebej ure- dil. Industrijska in rokodelska proizvodna sredstva se smejo uporabljati samo za vojno važno namene. Dokler traja vojna, mora trgo- vina po najkrajši poti preskrbovati zgolj le obrate s surovinami in pomožnimi snovmi, ka- kor prebivalstvo a potrošnim blagom. Pravico porazdeljevanje obrtnih proizvodov med delov- no prebivalstvo, se izvaja po posebnih oskrbo- valnih odredbah. Kdor surovine ali proizvode, namenjene življenjsko važnim potrebam prebi- valstva ali take, ki se dajo uporabiti v vojnem gospodarstvu pridržuje, odstranjuje ali uniči in s tem ogroža vojno gospodarstvo, se kaznuje s smrtjo, v lažjih primerih pa za najmanj petle- tno ječo. Poleg tega se lahko izreče neomeje- na denarna kazen. Uporaba surovin in pomo- žnih snovi za namene, ki niso vojno važna, zvišano pridobivanje dodelitev z neresničnimi podatki, se kaznujejo z najmanj dveletno ječo in z neomejeno denarno kaznijo. V teh prime- rih se lahko tudi obrat trajno ali začasno za- pre, obrtna pravica odvzame in surovine ter po- možne snovi, kakor tudi izdelki brez odškod- nine zaplenijo.

Prosta prodaja neusnjene obutve. Pokra- jinska uprava v Ljubljani je odredila, da so obutve, katere niti zgornji, niti spodnji del ni izdelan iz usnja, ampak iz umetne gume, platna, lesa itd., oprosta vsakršne zapore in se sme prosto prodajati brez nakaznic in brez oblačil- ne izkaznice.

DARILO za vsako priložnost je knjiga

Bele vrtnice — Sestra Dragica

Spisala Tilka Lamprechtova. — Dobi se v upravi »Vigredi«, Slemenčeva 1, in v knjigarnah.

Predpisi o prodaji bencina, petroleja in nafte za obrtnike. Od oktobra meseca dalje se bodo petroleji, bencin in nafta obrtnikom nakazovali samo na pismeno in obrazloženo nakazoval, ki jo mora vsak obrat zase vložiti pri Pokrajinskem gospodarskem svetu. Kakor zna- no, so se dosedaj nakazovala navedena pomožna sredstva obrtnikom vsak mesec po seznamu brez posebnih prošelj.

Veljavnost ustmene oporoke. C. P. I. So- rodnik je pred pričami izjavil, da hote po njo- govi smrti dobiti neko zemljišče. Vprašate, ali je taka izjava veljavna. — Taka izjava bi bila veljavna, ako je bila podana v obliki, ki je pred- pisana za ustmeno oporoko. Za njeno veljav- nost je treba, da jo zapustnik izreče resno, v prisotnosti treh prič, ki morejo potrditi, da se ni primerila v zapustnikovi osebi nobena prevara ali zmota. Priče morajo torej zapustnika dobro poznati, ga videti ter slišati izjavo, ki jo poda kot svojo poslednjo voljo. Previdno je, da pri- če tako izjavo zapišejo in to zaradi lažjega spo- mina. Po zapustnikovi smrti more vsaka pri- zadeta oseba zahtevati, da priče pod prisego izpovejo zapustnikovo poslednjo voljo. Za ve- ljavnost zadostujeta tudi zaprišeženi izpovedi dveh prič, ako tretje ni več mogoče zaslišati. Če pa tudi teh dveh prič ni mogoče več dobiti, je taka ustmena izjava poslednja volje neve- ljavna. V vašem primeru bi torej moral sorod- nik postopati tako, kakor smo opisali, da bo njegova izjava veljavna kot njegova poslednja volja.

Slabo ravnanje z učencem. N. Z. U. Po po- stavi je prepovedano obrtnega učenca telesno zlostavljati. Mojster je dolžan paziti tudi na pomočnike, da učencev ne pretepajo. Še vedno velja tudi zakon o zaščiti delavcev, ki prepove- duje mladostne osebe zaposlovati ponoči. Ako se razmero pri vašem mojstru ne uredi, bo naj- bolje, da si poiščete drugega. Okrajno glavar- stvo lahko kaznuje mojstra, ki zanemarlja svoje dolžnosti glede nadzorstva učenceve vzgoje, zdravlja in solanja in se lahko obrnete tja za- radi odpomoči. Razumljivo pa je, da bo sožitje med mojstrom in učencem težko, če priče do kazni.

„Slovenčeva knjižnica“

bo začela s četrtim letnikom. Letošnje knjige so Vam bile gotovo všeč, saj so bile po vsebini tako pestre, kakor je le mogoče.

Knjiga ima v teh časih dvojno ceno, ker nam vsaj za nekaj časa prežene skrbi, ki vsakega tarejo. Izbral smo jih tako, da so ne samo po zgodbah mišne, temveč tudi literarno visoko vredne in bodo vsaki knjižnici v novo obogatitev. Vsak, kdor količkar zmore, naj postane naročnik Slovenčeve knjižnice.

Ne bo mu žal.

59

Robinzonove ZGODBE

Grmenje topov in pušk, pogled na številne razbite in prevrnjene čolne ter na tako veliko število ubitih, je povzročil tako zmedo med sovražno vojsko, da se je skušala razbežati. Pri tem pa so čolni butali drug ob drugega in se prevrčali. Tako so sami dopolnili naše maščevanje.

Ko je bila ta zadeva urejena, sem stekel k ubogemu Petku. Ob postelji je stal duhovnik in se sklanjal nad ranjenca. Ko sem se mu približal, se je zravnil in mi s solznimi očmi dejal: »Vrnili se je k Bogu. Molimo zanj.«

Ne morem vam povedati, kako so me pretresle te besede. V istem trenutku sem se spomnil na nekoga, ki bo še bolj prizadet in sem vzkliknil: »Uboga Lojzka!«

Lojzka je ves ta čas bila v svoji kabini. Bog ve, kako je bila vsa zbegan, ko je slišala streljanje in ves hrup na krovu. Treba ji je bilo pomiriti. A zdaj je nastalo vprašanje, če naj ji sporočimo žalostno vest, da je

njen zaročenec mrtev. Meni se je zdelo, da je bolje, da ji tega ne povemo takoj in pustimo, da s časom... Sam nisem vedel, kaj naj storim. Duhovnik pa je bil mnenja, da je bolje, da deklica zve resnico; seveda je treba za to velike obzirnosti. Rade volje sem to nalogo prepustil njemu.

Nekaj ur po Petkovi smrti je duhovnik ves obupan pritekel v mojo kabino.

»Gospod,« je vzkliknil, »gospodična Lojzka je zblaznela!«

Povedal mi je, da je skušal deklico pripraviti z vso previdnostjo na žalostno novico. Ko pa je končno povedal, da je Petek mrtev, je deklica planila pokonci, ga zgrabila za vrat in začela kričati na vse grlo: »Ti si ga umoril!... Ti si ga umoril!« Kričala sta bila v bližini dva mornarja, ki sta slišala kričanje, prihitela in rešila uboga duhovnika. Pokazal mi je na vratu sledove dekletovih rok

Stekel sem v dekletovo kabino in jo zagledal med obema mornarjema, ki sta jo le s težavo zadrževala. Komaj me je zagledala, me je prodrljivo pogledala, se umirila in dejala:

»Ekselencija, ali je Petek res mrtev?«

»Nikakor ne! Živ je in zdrav kot riba. Naročil mi je, naj lepo pozdravim njegovo Lojzko in naj ji povem, da se bo prav kmalu vrnil.«

»Vrnili? ... Kam pa je šel?«

»Poslal sem ga s čolnom, da je odnesel moje pismo neki drugi ladji. Jutri bo že zopet tu.«

Deklica se je popolnoma pomirila in tudi duhovnik se je moral sprijazniti z dejstvom, da včasih le ni dobro povedati vse resnice. Trenutno res nisem videl drugega izhoda, kot da sem si pomagal z lažjo, čeprav mi je bilo to zelo neprijetno.

Drugo jutro me je Lojzka vprašala po svojem zaročencu. Moral sem se ji zopet zlagati:

»Vrnili se je srečno a zopet sem ga odpisal z odgovorom. Prav lepo te pozdravlja.«

Tako sem več dni varal deklico z nasmehom na ustih, a z grenko bolečino v srcu. Kako silno me je bolela izguba zvestega služabnika! Dragi in dobri moj Petek! Hotel sem ga pokopati na suhem, ker pa se je potovanje le preveč zavičevalo, smo morali narediti z njim kot z vsami umrli mornarji. Neko noč smo ga oblekli v njegovo najlepšo obleko, ki jo je reževal pripravil za poroko, in ga spravili v vrečo. Dali smo mu tudi nekaj stvari, ki so mu bile v življenju najdražje, med drugim jopič, ki ga je nosila Lojzka, preden je dobila žensko obleko. Sam sem zašil vrečo, in ko je duhovnik odmolil pogrebne molitve, sta dva mornarja prišla vrečo, jo parkrat zašila, nato pa jo zagnala v morje. Pljusk... in vsega je bilo konec. Medtem so zagrmeli topovi in ogenj iz njihovih žrel je razsvetlil žalostni prizor.

Trenutek pozneje sem zaslišal krik... Bila je Lojzka! Stekel sem k vratom njene kabine in vprašal:

»Kaj ti je, Lojzka?«

Ona pa je vprašala s strahom:

»Zopet vojska?«

»Ne, ne. Bil je samo pozdrav evropski ladji, ki se vrača v domovino. Mir in počitek!«

»Da, mir in počitek!« je ponovila uboga deklica, ki ni niti slutila, komu so veljale te besede.

Ob ugodnem vetru smo dvanajst dni pozneje zagledali severno-vzhodno obalo Južne Amerike. Obšli smo rt ev. Avguščina in se čez tri dni zadržali v zalivu Vseh svetnikov, kjer sem bil prvič osovohjen, če se še spominjate, in kjer se je začela nesrečna doba mojega življenja.

Najprej se je izkrcal duhovnik, ki je nemudoma odšel v nek žanski samostan, da bi poprosil usmiljene redovnice, da bi sprejele nesrečno Lojzko. Nekaj ur pozneje sta dve redovnici prišli k nam. Lojzka je rade volje šla z njima. Preden pa je odšla z ladje, se je ozrla okrog sebe, kakor da bi nekoga iskala. Pristopil sem in ji dejal:

»Poslal sem ga po opravih.«

Ničesar ni odgovorila. Poljubila me je in tudi jaz sem jo poljubil, kot stari oče vnukinjo. Ko se je čoln oddaljil od ladje, je še enkrat pogledala navzgor, se mi žalostno nasmešnila in dejala:

»Pozdravite Petka... Čakam gale (Dalje privedniti).«

Petek je zadet od treh pušic padel s ograje na krov.

Krenili smo proti Braziliji, ker sem upal, da najdem tam še svojega nečaka in se mu spet pridružim. Tri dni smo pluli srečno v zašeleni smeri. Nato pa smo začeli v močan morski tok, ki je bil silnejši od vetra in je zanesel ladjo v drugo smer. To nam je bilo zelo neprijetno, ker ne soto, da smo se oddaljevali od cilja, ampak nismo niti vedeli, kam plovemo. Nekaj dni nismo videli drugega kot morje in nebo. Končno pa nam je stražnik na vrhu jambora zaklical: Zemlja! Zemlja! Res sem jo tudi jaz kmalu zagledal s pomočjo daljnogleda. Proti večeru pa sem opazil nekaj nenavadnega. Tik ob obali se je namreč vlekle temna prog. S pomočjo vrvi sem poslal stražnika na jamboru svoj daljnogled; že čez nekaj trenutkov je stražnik zaklical: »Blizu se nam čela armada!« (Mislim, da se je čela in sem mu dejal, da ni niti časa, niti kraja za to primeren. On pa je vztrajal: »Da, da. Čela armada je. Več kot sto čolnov se nam bližajo!«

Ta novica me je neprijetno presenetila. A nikakor nisem smel izgubiti časa. Ker se nam je obetal ples, je bilo treba postrebeti, da bi prej plesali drugi. Spustili smo jadra, vrgli aldro ter pripravili puške in topove.

Čolni so se medtem že toliko približali, da smo mogli s prostim očesom videti, da so natrpani z divjaki in sulcami. Prestrelili smo jih. Bilo jih je 126. Če bi v vsakem čolnu bilo samo deset ljudi, bi bilo vseh že 1260; a brez dvoma jih je bilo vsaj še enkrat toliko. Nikar ne mislite, da pretravam. Saj bi to bilo brez pomena.

Ko so čolni bili samo še za streljaj oddaljeni od ladje, so se ustavili. Nikakor ni bilo mogoče spoznati, s katerim namenom ali iz kakšnega vzroka so to storili. Mislim, da niso nikdar videli take ladje, kakor je bila naša. Divjaki so kakor otroci, ki kar obstanejo pred vsako novo stvarjo. Nekaj časa so ostali nepremično in tudi mi se nismo ganili v svojih skrivnostih. Držali smo puške v rokah, pripravljene na strel, medtem ko so topničarji čakali ob topovih s prižgalno vrvič v rokah. Končno so se črno brodovje zganilo, a kmalu zopet obstalo. Ker se je zdaj razdajla tako zmanjšala, da bi naš glas lahko segel do njih, sem naročil Petku, naj se povzpne na ograjo ter se skuša spoznameti z divjaki in poizvedeti, kaj bočejo. Nemudoma me je ubogal in se povzpnil na ograjo. Nekaj trenutkov pozneje pa sem zaslišal njegov krik in ga videl, kako je zadet od treh pušic v prsi, padel s ograje na krov. Iščočasnno je prifrčalo na krov nad tri sto pušic. Sam sem odnesel ranjenca v spodnje prostore in ga položil na ležišče. Nato sem se vrnil na krov in prevzel poveljstvo. Treba je bilo, da pokažemo tudi mi, kaj znamo.

Križem sveta

Poziv madžarskega generala

Poveljnik 2. madžarske armade, generalni polkovnik Veres je izdal proglas, kjer pravi tudi sledeče: Morebitno gibanje bojne črte, začasna izpraznitev ozemelj in podobne stvari naj nikogar ne motijo. Vse to je nujno potrebno za uspešno bojevanje. Boj bomo uspešno končali le v tem primeru, ako bo prebivalstvo ne glede na spol, starost in druge okoliščine podpiralo boreče se vojake. Čete stoje v boju proti boljševikom, ki hočejo uničiti deželo. Pokazali smo, da smo pripravljeni opraviti dobljeno nalogo. Prispela so nemška in madžarska ojačenja. Imamo upanje in tudi moč, da bo vojska vsilila sovražniku svojo voljo.

24 žrtev neprevidnosti

Nemški listi poudarjajo, da so ljudje še vedno premalo oprezni ob času alarmov in letalskih napadov. Nedavno je padel na tla sovražni bombnik ter je pri tem ubil 24 radovednecev, 10 nadaljnjih pa hudo poškodoval. Sestreljenim bombnikom se ne sme nihče približati, pač pa je treba o dogodku vselej obvestiti najbližjo vojaško ali policijsko postojanko.

Kršitev mednarodnega prava

List »Völkischer Beobachter« je prinesel te dni poročilo, da so Angleži v belgijskem mestu Anvers zaprli nemške ujetnike v živalskem vrtu v kletke za leve, tigre in panterje. Na ta način so bili vojni ujetniki izpostavljeni zasramovanju čestne sodrge. Nemški listi pripominjajo, da je Führer z ujetniki sovražnih držav ravnal zelo velikodušno. Mnogim je podaril svobodo, oficirje pa je celo izpustil proti častni besedi, da se ne bodo več udeleževali borbe proti Nemčiji.

Tisočletja stare risbe

Nekoč so štirje dijaki na izletu odkrili v okolici mesteca Montignac-sur-Bèze veliko podzemeljsko jamo. Ker je vhod v jamo navpičen, so jedva prišli v notranjost. Na zidovih so našli več napisov. Ker so smatrali, da so ti napisi nekaj posebnega, so odkrili nekaj poslikanih kamnov od stene in jih nesli pokazati svojemu profesorju. Ta je obvestil o odkritju znanega arheologa Breuila. Breuil, po poklicu duhovnik, je šel na lice mesta in je ugotovil, da so odkrile slike najljepše od vseh, kar so jih do sedaj našli in da so zelo dobro ohranjene. Jama je dolga 30 metrov. Po vseh okoliščinah sodeč, je v prastarih časih služila lovcem za zavetišče. Slike so barvane. Uporabljali so črno, rdečo, rumeno in vijolično barvo. Najlepša slika je tista, ki predstavlja boj med bivolom in lovcem. Votlino so si ogledali mnogi lovec in učenjaki.

Skrb za maščobe na Hrvaškem

Ker se je na Hrvaškem pridelek svinske masti močno zmanjšal, je vlada že marsikaj ukrenila, da bi se povečal. Pospešuje pridobivanje olja iz sončnice, bučnice in soje, vsega tega olja pa lani še ni bilo za 200 vagonov. Računa tudi, da bi se moglo na leto dobiti po 500 do 700 vagonov olivnega olja. Pri tem je največ upanja na dobre uspehe. Na Hrvaškem je okrog 4 milijone starih in nad 1 milijon mladih oljk, oljnih nasadi pa bi se dali tudi razširiti in obnoviti, kajti pred kakimi 70 leti je bilo na Hrvaškem toliko olja, da so dale na leto najmanj 2000 vagonov olja. Pozneje je v nekaterih krajih oljke skoraj popolnoma izpodrinila vinska trta.

Katera je lepša?

Odbor ameriških strokovnjakov za lepoto je sestavil naslednja pravila za lepoto ženskega obraza: Obraz mora biti trikrat daljši ko nos. Dvojna širina obraza mora ustrezati dvojni širini nosa. Med očmi mora biti razdalja velika ko oko. Gornja in spodnja ustnica morata biti enako široki in v isti črti. — Lepotice brez dela, zdaj pa le hitro v roke meterski trak!

Nov način naročanja dnevnikov

Nemški predpisi za naročanje dnevnikov so s 1. oktobrom spremenjeni v toliko, da bo mogoče poslej nemške dnevnike naročati samo pri poštini uradih, ki so manj kakor sto kilometrov oddaljeni od mesta, kjer dnevnik izhaja. Izven tega okoliša je dovoljeno naročati le tako imenovane pokrajinske liste in sicer pri vseh poštah dolžne pokrajine. Izjema velja za posebno označene državne dnevnike, ki so pomembni za vse državo.

Prvi šolski hotel

Mesto Heidelberg, ki je s svojim znamenitim vsehstranskim muzejem pomembno kulturno središče, je nedavno dobilo učilišče, ki je matična ustanova za vzgojo naraščajočega vsega nemškega hotelirstva. V velikem, lepem grajskem hotelu ni več gostov, v njem so samo kuharice, kuhinjske pomočnice, sobarice, natakarice in vse ostale ženske delovne moči velikega gostinskega obrata.

Hotel je preurejen v veliko hotelirsko strokovno šolo za vse ženske osebe gostinske in turistično-prometne stroke. Učenke te zanimive velike strokovne šole ne delajo samo v kuhinjah, jedilnicah, točilnicah, sobah, pralnicah in shrambah, kakor običajno delajo ženske v gostinskih obratih, temveč se vrščajo v vsem delu, ki spada v ustroj velikega, sodobnega hotelskega podjetja. Tako na primer same opremjajo tudi vse dvorane in sobe ter vodijo pisarne in vse oddelke velike turistično-prometne ustanove. V šolskem hotelu je nekaj moških samo za težka dela, ki jih gojenke same ne morejo opraviti. Prvi ženski šolski hotel bo brez dvoma igral veliko vlogo v razvoju hotelirstva in tujkega prometa.

Nadomestek za cigarete

Danek dnevniki pišejo, da bo prišel v kratkem na trg nadomestek za cigarete v obliki tablet. Gre za tablete, ki so izdelane iz finega tobačnega prahu na način kakor žvečilni gumi. Tablete dobro razbije kadilec kot nadomestek za cigarete. Način izdelovanja omenjenih tablet je patentiran že v osmih državah.

Z otka je premagal boljševika

Kmet Beranič je v bližini Pragerskega oral na njivi. Ko mu je žena prinesla južno na polje, je izpregel vola in jima položil krmo. Nenadoma se je pojavil velik bradat mož v raztrgani obleki, s puško na rami. Pristopil je k voloma in je navezoval enemu debelo vrvo na rogovce z namenom, da ga »rekvirira« in odnese v šumo. Ko je kmet to videl, je mahoma skočil k plugu, vzletel otko in skokoma je bil pri tolovažu. »Kaj hočeš?« zakričal na ves glas nanj? Rokomavah spusti vola, pripravil puško za strel, a Beranič je bil hitrejši. Zamahnil je z otko po tolovajevi glavi. Strel je svignil kmetu tik glave. Še en zamahnil z otko in nepridiprav je ležal s krvavo glavo na tleh. Kmet mu je odvzel puško. Žena je stekla domov in kmalu sta bila na mestu dva člana vaške straže, ki sta opravila tolovaža na varno. — »Otkac« se imenuje malo orodje, ki rabi poljedelcu pri čiščenju pluga pri oranju.

Kapucinski mučeniki na Španskem

V kapucinskem glasilu v Rimu je svoj čas izšlo obširno poročilo o krvavih žrtvah kapucinskega reda na Španskem od začetka rdeče revolucije do dandanes. Slika ki jo list tukaj podaja, je pretresljiva. Največ kapucinskih žrtev je v španskih pokrajinah Kastilja, Katalonija in Valencija. Kolikor je bilo do sedaj mogoče uradno dognati, je bilo v tem času po rdečih in anarhističnih pomorjenih 93 kapucinov, med njimi 33 duhovnikov, 19 mladih klerikov in 19 laičnih bratov. Vsi ti umorjeni in mučeni kapucinski bratje so v listu navedeni z imeni, navedeni so podatki, kaj je kdo bil, kdaj in kje se je rodil. Tako so ti podatki podani natančno, da ni nobenega dvoma, da so resnični. Poleg teh podatkov o človeških žrtvah so navedeni še podatki, koliko kapucinskih cerkva, redovnih hiš in samostanov ter šol je bilo razdejanih ter požganih. Cesar pa rdeči niso razdejali, to so spreminili v vojašnice.

Križanka št. 38

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11			12		
13		14		15			
16		17			18		
19				20			
21		22	23	24			
25		26			27	28	
	29					30	
31		32			33	34	
35				36			
37		38			39		

Vodoravno: 1. ljudska prireditelica, 3. gozd na žival, 7. kratka za to je, 9. umetnost (lat), 11. mednarodni klic na pomoč, 12. drobi, 13. desni pritok Rone, 15. glavna oseba Shakespearjeve drame, 16. dva, 17. zver, 18. gre, prihaja, 19. ponos (srbohrv.), 20. azijska država, 21. končnica ženskih imen, 22. jarem, 24. osebni zaimsek, 25. kemični znak za natrij, 26. del ribje glave, 28. dve tretjini besede sij, 29. pokrajina v zahodni Nemčiji, 31. hčerini mož, 32. možko ime, 33. del posode, 35. možko ime, 36. oblika svojilnega zaimka, 37. rimski bog, 38. oseba iz Vombergarjeve »Voder«, 39. ljudski vzkliz začudenja.

Navpično: 1. mesto v Srbiji, 2. del Azije, 4. igralna karta, 5. ime in priimek slov. zgodovinarja, 6. nota, 7. mesto v Siciliji, 8. prerok, 10. ptica, 14. akad. kratka, 15. lat. kratka za kraj pečata, 12. ozko, 22. ribje jajčece, 23. Madžari, 26. platnena hiša, 27. pogani, 29. kožni madež, 30. trojanski junak, 31. tekač, 34. osebni zaimsek.

Rešitev križanke št. 36

Vodoravno: 1. Zužemberk, 10. migrena, 11. Br, 13. dekle, 14. al, 15. lan, 16. rej, 17. ali, 18. J. G. (Jože Glonar), 19. silak, 21. A. F. (Anton Funtek), 22. Alma, 24. kalo, 25. rje, 26. los, 28. nor, 29. sa, 30. koral, 32. mn., 33. Kamerun, 35. van, 36. ija, 37. noj, 38. Omar, 39. jasa.

Navpično: 1. željkarstvo, 2. um, 3. šid, 4. Egeria, 5. mrkel, 6. Beljak, 7. ene, 8. Ra, 9. Kalifornija, 12. raglja, 14. slalom, 19. sme, 20. kana, 23. Koreja, 26. lomi, 27. Sara, 30. Kana, 31. luna, 33. kam, 34. nos.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Prodaj

krasno žrebo, ali za menjam za kosilni stroj znamke Darling, srednji. Naglič Franc, Brezovica.

Ogle

vajeno kmečkih del, sprejem takoj. Ljubljana, Vodnikova 36.

Sprejem takoj

vajenca za kovaško in podkovsko obrt. Zidar Alojzij, Jegličeva 15.

Sadno drevo

za jesensko saditev proda: marelice, kotanjan maroni, jabolka, bruske, češnje, češnje ter vsa druga plemena vseh oblik, visoka, srednja ter prtična. Alojz Podobnikar, drevosničar, Dobrova pri Ljubljani.

OGLAŠUJ

DOMOLJUBU

Herausgeber — Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak, Prof. I. R., profesor v pok. — Schriftleiter — Urednik: Franco Kremžar, Journalist, časnikar. Für »Ljudska tiskarnica« — Za »Ljudsko tiskarno«: Jože Kramarič, Direktor, ravnatelj. — Alle in Laibach — Vsi v Ljubljani. »Domoljub« stane 24 lir za celo leto, za tuzemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročila, inserate in reklamacije pa sprava »Domoljuba«. — Ogleš se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave štev. 23-61 do 23-65.